Landschap Noord-Holland

Jaarverslag & jaarrekening

2024

Landschap Noord-Holland

Afbeelding voorpagina: Overplaats / Foto: Guido Graas
Afbeelding achterpagina: Bennenbroekbos / Foto: Guido Graas

Inhoudsopgave

Een jaar met twee gezichten 5

Verslag Raad van Toezicht 7

Directieverslag 11

Doelstelling, missie en visie ... 11
Bedrijfsvoering ... 13
Beheersing van risico's en onzekerheden ... 14
Personeel ... 15
Doelrealisatie ... 21

Ambitie 1
Oppervlakte natuur vergroten ... 21

Ambitie 2
Behoud en groei van biodiversiteit ... 23

Ambitie 3
Landschap Klimaatbestendig maken ... 30

Ambitie 4
Cultuurhistorisch erfgoed toekomstbestendig maken ... 32

Ambitie 5
Mensen betrekken bij natuur- en landschap ... 35

Financieel beleid en financiële resultaten ... 39
Governance ... 43
Organisatiestructuur ... 43
Bezoldigingsbeleid Directie, Raad van Toezicht en medewerkers ... 46
Gedragscode en richtlijnen ... 46
Communicatie met belanghebbenden ... 48
Maatschappelijk verantwoord ondernemen ... 49

Jaarrekening 51

Bijlagen 79

Overzicht Natuurterreinen ... 79
Controleverklaring accountant ... 85

Aankoop Ilperveld vanuit Noord-Hollands Natuurfonds / Foto: Yorinde Diepstraten

Een jaar met twee gezichten

Voor Landschap Noord-Holland was 2024 een jaar met twee gezichten. Terwijl buiten de organisatie sprake was van stilstand en zelfs achteruitgang voor natuur en landschap, verliep het jaar voor onze organisatie voorspoedig.

Politieke en bestuurlijke uitdagingen

Op politiek en bestuurlijk vlak hebben we ons moeten inzetten om negatieve ontwikkelingen te keren of te beperken. De grootste bedreiging was het besluit van het nieuwe kabinet om het Transitiefonds voor het landelijk gebied te schrappen. Dit leidde tot:

- Stilstand in gebiedsprocessen
- Een ernstig tekort aan middelen voor natuurherstel, waterkwaliteit en duurzame landbouw

Op provinciaal niveau was het alle hens aan dek. Het meest ingrijpend was het besluit van Provinciale Staten om zonder deugdelijke toetsing ruimte te bieden voor de bouw van 25 woningen per dorpskern in het buitengebied. Ondanks de indiening van ruim 1.000 zienswijzen en een eensgezinde lobby van tientallen organisaties, hebben we deze aantasting van het unieke open landschap niet kunnen keren.

Ook op financieel vlak ondervindt natuur en landschap tegenwind. Het provinciale budget voor aankoop, afwaardering en inrichting is beperkt en raakt op. Voor het uitvoeren van de lopende werkzaamheden werd het budget van 2025 en 2026 opengesteld. Dit betekent dat er in de toekomst extra provinciale middelen nodig zijn om verdere vertraging van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) te voorkomen. Onze hoop is gevestigd op het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten, die in het voorjaar van 2026 de begroting opnieuw zullen beoordelen.

Vooruitgang in natuurbehoud ondanks tegenslagen

Ondanks deze moeilijke omstandigheden hebben we belangrijke kansen benut:

Grondaankopen

We hebben 26 percelen verworven met een totale oppervlakte van 55 hectare, mede mogelijk gemaakt door donaties aan het Noord-Hollands Natuurfonds. In december doorbraken we de grens van € 1 miljoen aan giften in dit fonds—binnen minder dan vijf jaar!

Pachtovereenkomsten

In het Ilperveld bereikten we overeenstemming over de afkoop van reguliere pacht op 35 hectare, waarmee de totale uitbreiding van natuurgebied waarover wij volledige controle over het beheer hebben op 90 hectare kwam.

Ambitieuze doelen behaald

Onze ambitie uit het Meerjarenbeleidsplan 2022-2027 was de realisatie van 20 tot 50 hectare nieuwe natuur per jaar. Halverwege de planperiode hebben we de minimumdoelstelling al bereikt en werken we eraan om de maximaal beoogde 250 hectare, indien mogelijk, te overschrijden.

Financiering natuurherstel

We hebben € 9 miljoen uit de tweede tranche van het Programma Natuur veiliggesteld voor natuurherstelprojecten in de komende jaren. De voorbereidingen voor deze projecten zijn inmiddels in volle gang.

Kwaliteitsverbetering natuurgebieden

- Amstelmeer: aanleg van een onderwaterbos als paaiplaats voor vissen
- Middelpolder Amstelveen: realisatie van natuurvriendelijke oeverbeschoeiing

Erfgoedbehoud

- Feestelijke oplevering van de aanleg- en herstelwerkzaamheden aan de tuin van landhuis Leyduin
- Oprichting van het Erfgoedfonds, waarin Beschermers circa € 23.000,-hebben gedoneerd voor het behoud van erfgoed

Proactieve aanpak in gebiedsprocessen

Met het afschaffen van het Transitiefonds besloot de provincie om geen nieuwe gebiedsprocessen te starten en haar focus uitsluitend te leggen op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Wij grepen deze ontwikkeling aan om zelf een gebiedsproces te starten in het Ilperveld. Samen met omwonenden en pachters ontwikkelen we een gebiedsperspectief dat aansluit bij:

- Het Natura 2000 Beheerplan
- Het advies van de Ecologische Autoriteit
- De nieuwste inzichten over waterbeheer

Dit proces wordt onafhankelijk begeleid door Bureau WING, gebruikmakend van een begeleidingscommissie waarin alle belangen vertegenwoordigd zijn. De gesprekken zijn goed op gang gekomen. Medio 2025 hopen we een gezamenlijk voorstel voor een kwaliteitsimpuls voor het Ilperveld aan te bieden aan de gemeente, de provincie en het Hoogheemraadschap.

Organisatieontwikkeling en personeelsgroei

Onze inzet voor natuur en landschap is alleen mogelijk als de organisatie intern goed functioneert. Daarom hebben we in 2024 op diverse sleutelposities ervaren talent aangetrokken:

Nieuwe teamleden

- Bart Greijn – gestart als Hoofd Financiën & Bedrijfsvoering & adjunct directeur
- Bert Boneschansker – gestart als coördinator Kwaliteit, Arbo & Milieu
- Manon Tentij– per 1 februari 2025 als Hoofd Natuurlijke Zaken & adjunct directeur
- Rachel Bartels – gestart als HR-adviseur

Groei binnen Natuurlijke Zaken

- Door de uitbreiding van activiteiten binnen Natuurlijke Zaken konden we ook binnen de teams Onderzoek & Advies en de Groenploeg een aantal specialisten verwelkomen.
- In 2025 zullen deze teams samen verder gaan als één afdeling Natuurlijke Zaken.

Wij zijn enorm blij met deze versterkingen, die bijdragen aan onze missie en groeiende impact.

Verantwoording en financiering

Dit jaarverslag biedt een overzicht van de meest bepalende projecten van 2024. Een groot deel hiervan is ook terug te vinden in het publieksjaaroverzicht 2024, gepubliceerd op onze website. Daarnaast omvat dit verslag:

- Een overzicht van onze financiële resultaten in de jaarrekening 2024
- Een verslag van de Raad van Toezicht over haar activiteiten in 2024

Over het programma Betrekken bij Groen, dat zich richt op 12.000 vrijwilligers in het groene domein van de provincie, wordt een aparte rapportage opgesteld. Deze vrijwilligers zijn actief in zelfstandige vrijwilligersgroepen en/of verbonden aan een Terrein Beherende Organisaties (TBO).

Dank aan onze partners en donateurs

Onze werkzaamheden worden mede mogelijk gemaakt door:

- Subsidies van de Provincie Noord-Holland
- Ruim 31.000 Beschermers
- De Nationale Postcode Loterij
- Bedrijfspartners
- Nalatenschappen en private schenkingen
- Vermogensfondsen
- Publieke en private subsidies voor natuurherstelprojecten

Wij zijn al deze partijen zeer dankbaar voor hun waardevolle en vaak jarenlange steun. Dankzij hen kunnen wij ons blijven inzetten voor natuur en landschap.

Verslag Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit zes leden. In de paragraaf Organisatiestructuur is een overzicht met de namen en nevenfuncties van de Raad van Toezicht-leden opgenomen. Met instemming van de voltallige Raad van Toezicht vond met ingang van 28 juni 2024 wisseling in het voorzitterschap van de Raad en de Commissies plaats:

- Het voorzitterschap van de Raad van Toezicht is met ingang van 28 juni 2024 overgedragen door Rosemarijn Dral aan Luc Kohsiek.
- Het voorzitterschap van de Financiële Commissie is met ingang van 28 juni 2024 overgedragen door Jeroen Huisman aan Fred Ruiten.
- Het voorzitterschap van de Remuneratiecommissie is met ingang van 28 juni 2024 overgedragen door Rosemarijn Dral aan Luc Kohsiek.

Vergaderingen Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in 2024 vijf keer vergaderd in aanwezigheid van de directie. De Raad van Toezicht heeft haar jaarlijkse excursie in het Ilperveld gehouden en is geïnformeerd over de ontwikkelingen in het gebied.

In haar vergaderingen heeft de Raad van Toezicht haar goedkeuring verleend aan en gesproken over:

Financiën

- De jaarrekening en het inhoudelijk jaarverslag 2023.
- De stand van zaken in de procedure met de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters.
- De begroting 2024.
- Een aantal instemmingsverzoeken voor inzet van de verschillende bestemmingsreserves.
- Financiële onderwerpen waarbij de Financiële Commissie terugkoppeling en advies gaf vanuit de commissievergadering.
- De allocatie van de in 2023 ontvangen nalatenschappen.
- De uitgaven vanuit het Meerjaren Onderhoudsplan 2024.

Beleid en organisatie

- De samenstelling en het rooster van aftreden van de Raad van Toezicht.
- De overdracht van het voorzitterschap van de Raad van Toezicht.
- De overdracht van het voorzitterschap van de Financiële Commissie.
- De overdracht van het voorzitterschap van de Remuneratiecommissie.
- Het werkplan voor 2025.
- De positionering en nieuwe organisatiestructuur van Natuurlijke Zaken.
- De plannen voor ontwikkeling van een Noord-Hollands Dashboard Biodiversiteit.
- De vaststelling en implementatie van de vastgoedstrategie.
- De Marketing & Communicatiestrategie 2024-2028.

Grondaankoop, erfpacht en overige vervreemdingen

- Diverse instemmingsverzoeken mb.t. aankoop en/of ruiling van gronden en overige vervreemdingen.

Daarnaast wordt de Raad van Toezicht in iedere vergadering, en indien nodig tussentijds, schriftelijk geïnformeerd over actuele ontwikkelingen.

Commissies

De Raad van Toezicht werkt met een Financiële Commissie die in 2024 vier keer bijeen is gekomen. De Financiële Commissie bestaat uit twee vaste leden en heeft als taak de Raad van Toezicht te adviseren ten aanzien van goedkeuring van de begroting, jaarrekening, periodieke financiële rapportages, het accountantsverslag

Fort Zuidwijkermeer / Foto: Loek Buter

en de management letter. De bespreking van de jaarrekening 2023, het accountantsverslag en de managementletter heeft plaatsgevonden in aanwezigheid van de accountant.
Daarnaast werkt de Raad van Toezicht met een remuneratiecommissie die bestaat uit de voorzitter van de Raad van Toezicht en een lid Raad van Toezicht. De remuneratiecommissie voert jaarlijks het functionerings- en beoordelingsgesprek met de directeur.

Intern overleg

In 2024 heeft de voorzitter van de Raad van Toezicht frequent overleg gevoerd met de directie. In dit overleg werd de voortgang van lopende zaken besproken, maar vond ook afstemming plaats over de agenda van de Raad van Toezicht-vergaderingen.
Na wisseling van het voorzitterschap heeft een kennismakingsgesprek plaatsgevonden tussen de kerngroep medezeggenschap en Luc Kohsiek. Aansluitend heeft Luc Kohsiek de reguliere overlegvergadering tussen de directie en de kerngroep medezeggenschap bijgewoond.

Oordeel van de Raad van Toezicht over de algemene gang van zaken

De Raad van Toezicht heeft veel waardering voor de successen die door de organisatie zijn behaald in 2024. En dit in een jaar waarin zowel op nationaal als op provinciaal niveau de vooruitzichten minder gunstig zijn geworden.

In het oog springt daarbij zeker de verwerving van 55 ha die zijn aangekocht en de 35 ha, waarvan de reguliere pacht is afgekocht. Maar er zijn veel meer successen behaald, zoals dat van het Noord-Hollands Natuurfonds en zo nog vele anderen.

Mede door de inzet van de directeur is er eindelijk een schikking met de VGG. De Raad van Toezicht is opgelucht dat deze lang slepende kwestie is opgelost, ook al heeft dat een forse consequentie voor onze reserves.

De Raad van Toezicht heeft bewondering voor de organisatie dat zij, ondanks het "uitdagende" klimaat, zichzelf weet te vernieuwen en te ontwikkelen. Een goed voorbeeld daarvan is de oprichting van een afdeling Natuurlijke Zaken, zodat we naar verwachting in staat zijn om nog meer maatschappelijke impact te realiseren. Ook hoopt de Raad van Toezicht dat mede door deze ontwikkelingen ook volgend jaar sprake is van mooie aankopen, waardevolle maatschappelijke impact en nog meer beschermers en vrijwilligers.

De Raad van Toezicht heeft het voorliggende jaarverslag en de voorliggende jaarrekening goedgekeurd. Ook heeft de Raad daarbij decharge verleend aan de directie over het door hen gevoerde bestuur in 2024.

Heiloo, 11 juni 2024

Luc Kohsiek, voorzitter
Fred Ruiten
Hanneke Propitius
Jeroen Huisman
Rosemarijn Dral
Vera Dalm

Excursie in de duinen bij Den Helder / Foto: Ronald van Wijk

Directieverslag

Doelstelling, missie en visie

Landschap Noord-Holland zet zich in voor het duurzame behoud en de ontwikkeling van natuur, landschap en de bijbehorende cultuurhistorie in de provincie Noord-Holland. Wij doen dit vanuit de overtuiging dat een gezonde en rijke natuur bijdraagt aan het welzijn van mens en milieu. Samen met partners ontwikkelen en beheren wij natuur en landschap, waardoor we Noord-Holland mooier en toekomstbestendiger maken. We ontsluiten zoveel mogelijk onze natuurgebieden voor recreanten, waar dat niet ten koste gaat van de natuur.

We bieden ondersteuning aan vrijwilligers bij hun werkzaamheden in natuur en landschap. Van de ca 12.000 vrijwilligers die actief zijn in de provincie Noord-Holland, zijn rond de 4.000 vrijwilligers betrokken bij onze organisatie. Het gaat hier om vrijwilligers die actief zijn in onze gebieden en om zelfstandige vrijwilligersgroepen die vanuit onze organisatie ondersteuning krijgen.
Stichting Landschap Noord-Holland is een rechtspersoon, gevestigd in Heiloo.

In de verslagperiode hebben wij gewerkt aan de realisatie van de vijf ambities uit het in 2022 door de RvT vastgestelde meerjarenbeleidsplan 2022–2026. Hierbij is focus aangebracht tot vijf ambities:

1. Oppervlakte aan natuur vergroten
2. Behoud en groei van de biodiversiteit
3. Landschap klimaatbestendig maken
4. Cultuurhistorisch erfgoed toekomstbestendig maken
5. Mensen betrekken bij natuur en landschap

Statutaire doelstelling

In onze statuten is de doelstelling van onze organisatie als volgt vastgelegd:
Landschap Noord-Holland stelt zich als specifiek Noord-Hollandse organisatie ten doel met, door en voor de Noord-Hollandse bevolking natuur, landschap en de daarmee samenhangende cultuurhistorie in de hele provincie duurzaam te behouden en verder te ontwikkelen, vanuit de overtuiging dat dit in het belang is voor het welzijn van mens en natuur.

Missie en visie

"Samen maken we Noord-Holland mooier door landschap te ontwikkelen en te beheren."
We willen ervoor zorgen dat mens en natuur zich ook in de toekomst thuis voelen in het veelkleurige Noord-Hollandse landschap en ervan kunnen genieten. Dat is hard nodig, want de natuur staat ook hier flink onder druk en de verscheidenheid aan planten- en diersoorten holt al decennialang achteruit. Het is onze opdracht bij te dragen aan het stoppen van die terugloop. We geven de natuur een stem.

Met passie voor het landschap en oog voor zakelijkheid zetten we ons in voor een toekomstbestendige natuur die zichzelf kan blijven vernieuwen. Die de klimaatverandering kan doorstaan en de groeiende groep bezoekers rust kan blijven bieden in het drukke bestaan.

Beleid

Op provinciaal niveau werken we samen met verschillende partijen aan gemeenschappelijke belangen, zoals het behoud van natuur, het herstel van cultureel en historisch erfgoed en de participatie in bredere vraagstukken rondom duurzaamheid en natuurontwikkeling.
In dit speelveld kunnen belangen soms tegenstrijdig zijn, bijvoorbeeld in gesprekken met particuliere grondeigenaren of agrarische ondernemers. Daarnaast zetten we ons actief in tegen de aantasting van natuur en landschap in de hele provincie.

Onze voorkeursaanpak is een constructieve dialoog, gericht op het vinden van een breed gedragen oplossing. Waar nodig stellen we echter ook duidelijke grenzen, om te benadrukken hoe wij onze constructieve houding combineren met het realiseren van onze missie. Meer over onze communicatie met belanghebbenden is verderop in dit hoofdstuk te lezen.

Samenwerkingsverbanden

In Noord-Holland werken we nauw samen met Goois Natuurreservaat, PWN, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Daarnaast vormen we met diverse terreineigenaren het Terreinbeheerdersoverleg, waar we gezamenlijk werken aan het beheer en behoud van natuurgebieden.

Ook zijn we onderdeel van het samenwerkingsverband LandschappenNL, waarin we samen met andere provinciale Landschapsorganisaties en provinciale landschapsbeheer-stichtingen optrekken. Sinds deze zomer heeft Goois Natuurreservaat zich hierbij aangesloten, waardoor ook de Gooise natuurbelangen nu op landelijk niveau worden vertegenwoordigd.

Daarnaast zijn we trotse partner in de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk en de Coalitie Wadden Natuurlijk. Op deze manier dragen we niet alleen bij aan een mooier Noord-Holland, maar ook aan het behoud en de versterking van natuur in heel Nederland!

Vrijwilligersbeleid

Samenwerken met vrijwilligers is een kernpunt van onze organisatie. Dit komt tot uiting in onze missie, waarin "samen" ook verwijst naar de duizenden vrijwilligers die zich inzetten voor natuur, landschap en erfgoed. Daarnaast wordt dit benadrukt in onze vijfde ambitie uit het meerjarenplan: Mensen betrekken bij natuur en landschap.

Onze afdeling Betrekken bij Groen is volledig gericht op het ondersteunen van groene vrijwilligers. Samen met IVN Noord-Holland stellen we het meerjarenbeleidsplan Betrekken bij Groen op. Dit plan wordt vastgesteld door de directeuren van het Terreinbeheerdersoverleg (TBO) en geeft richting aan de inzet van ons team Betrekken bij Groen.
Binnen de drie doelgroepen van vrijwilligers – herstellers, tellers en vertellers – richt onze organisatie zich met name op de herstellers (die natuur beheren en herstellen) en tellers (die monitoren en gegevens verzamelen). IVN richt zich vooral op de vertellers, die de natuurbeleving en educatie verzorgen.

Veiligheid in natuurbeheer
Veilig werken is een belangrijke prioriteit bij het uitvoeren van natuurbeheer. Voor onze interne vrijwilligers, die in onze eigen gebieden werken, dragen wij dezelfde verantwoordelijkheid als voor onze medewerkers.

Onze KAM-coördinator werkt samen met de boswachters en het team Betrekken bij Groen om ervoor te zorgen dat vrijwilligers veilig kunnen werken. Dit realiseren we door:

- Het beschikbaar stellen van veilig materiaal
- Het aanbieden van adequate training
- Het afsluiten van verzekeringen

Dankzij deze maatregelen kunnen onze vrijwilligers en boswachters zich met vertrouwen en toewijding blijven inzetten voor natuur en landschap.

Meerjarenbeleidsplan 2022-2026

Het beleid van Landschap Noord-Holland is vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan 2022-2026 en diverse afdelingsplannen. Hierin worden de ambities van de stichting beschreven, onderbouwd en – waar mogelijk – vertaald naar concrete doelstellingen.

Dit meerjarenbeleidsplan wordt jaarlijks uitgewerkt in een werkplan, dat als basis dient voor de jaarbegroting. In oktober/november worden deze documenten ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht.
Na afloop van elk jaar wordt verantwoording afgelegd in zowel het Jaaroverzicht als het reguliere jaarverslag.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van Landschap Noord-Holland omvat de volgende kernactiviteiten:

- Financiële administratie
- Vastgoedadministratie
- ICT
- Facilitaire zaken

In 2024 lag de focus op de verdere professionalisering van de rapportage- en begrotingscyclus. Daarnaast is de vastgoedadministratie verder gestructureerd, mede door en voor het toegenomen aantal gebiedsaankopen.

Binnen ICT zijn voorbereidingen getroffen voor:

- Een robuustere en veiligere basisstructuur (“Landing Zone”)
- De aansluiting van het Brabants Landschap binnen de samenwerking Landschappen365 (voorheen 3LS)

Automatisering en digitale veiligheid

Binnen Landschappen365 maakt Stichting Landschap Noord-Holland gebruik van de diensten van een professionele aanbieder van automatisering. Dit garandeert:

- Betrouwbaarheid en continuïteit van de kantoorautomatisering
- Digitale, fysieke en organisatorische beveiliging van systemen
- Kostenbesparing en professionalisering door nauwe samenwerking

Daarnaast is een strategisch ICT-beleid geformuleerd, waarin verantwoordelijkheden binnen de lijnorganisatie helder zijn vastgelegd. Tevens wordt ICT veiligheids-bewustzijn van alle medewerkers op peil gehouden met het ARDA online trainingsprogramma.

Planmatig werken

In 2024 is veel aandacht besteed aan de implementatie van planmatig werken, met als doel de samenwerking en professionaliteit binnen de organisatie te optimaliseren. Dit onderscheidt zich in vijf werkvormen:

- Projecten
- Programma’s
- Processen
- Routines
- Improvisaties

Resultaten in 2024

- 49 werkplan-activiteiten zijn planmatig opgezet en besproken in het MT
- 18 medewerkers volgden een op maat gemaakte basistraining Planmatig Werken
- Een quick scan halverwege het jaar toonde aan dat we goed op weg zijn, al is de Standaard Werkwijze nog geen gemeengoed

Voor 2025 is een vervolgaanpak ontwikkeld op basis van:

- De uitkomsten van de quick scan
- Twee projectgesprekken tussen opdrachtgevers, waarbij best practices werden gedeeld

Wij zijn ervan overtuigd dat deze aanpak bijdraagt aan het behalen van onze meerjarenprogramma-doelstellingen en daarmee aan de missie van de organisatie.

Positionering Natuurlijke Zaken

Eind 2023 werd geconcludeerd dat een zakelijk succesvol Natuurlijke Zaken met de juiste positionering van grote strategische waarde is voor de organisatie.
Voor 2024 werd een ambitieuze ambitie voor 10-15% groei in commerciële omzet en marge vastgesteld. Daarnaast is een strategie ontwikkeld waarbij de activiteiten van de Groenploeg en Onderzoek & Advies fuseren tot één afdeling. Hierbij is de ambitie om de omzet de komende jaren te laten groeien tot maximaal 49% van de totale omzet van de organisatie.
Ten behoeve van de implementatie van deze strategie is een marktanalyse opgesteld en wordt gewerkt aan optimale administratieve en ICT-ondersteuning. Ook is met het team verkend welke identiteit en werkwijze het beste aansluit op de behoefte van de medewerkers en het management.

Om de naamsbekendheid en het profiel van Natuurlijke Zaken te versterken, is een positioneringsstrategie ontwikkeld, inclusief:

- Een vernieuwde pitch voor klantgroepen
- Een nieuwe huisstijl voor de kantoorauto’s
- Branding van het Groenploeg-wagenpark met het Natuurlijke Zaken-logo

Vooruitblik 2025
Januari: Presentatie van de positioneringsstrategie aan de medewerkers van Groenploeg en Onderzoek & Advies (zij vormen de zakelijke dienstverlening van Landschap Noord-Holland)
Voorjaar: Lancering van de vernieuwde Natuurlijke Zaken-website, met een geoptimaliseerd productaanbod.
Met deze stappen versterken we de positie van Natuurlijke Zaken als professionele zakelijke dienstverlener, terwijl we blijven bijdragen aan de missie van Landschap Noord-Holland.

Beheersing van risico's en onzekerheden

Algemeen
Risicomanagement heeft als doel het in kaart brengen van en het nemen van mitigerende maatregelen ter reductie van de risico's die LNH loopt.

Op basis van de procesbeschrijvingen die het afgelopen jaar zijn afgerond, zijn de belangrijkste risico's en de bijbehorende risico-beperkende maatregelen verder in kaart gebracht. Een van de belangrijke elementen waarmee LNH het (fraude) risico reduceert zijn de functiescheidingen binnen de (financiële) processen.
Met de functiescheidingen wordt voorkomen dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan of kan beschikken over de bezittingen van LNH voor eigen gewin.

Een verdere verfijning van het risicomanagement is in het najaar ingezet door binnen het MT het onderwerp uitgebreider te behandelen. Dit krijgt in 2025 een nader vervolg met een kwalitatieve en kwantitatieve precisering van de risico's. De uitkomsten zullen worden besproken met de RvT en input vormen bij de uitgangspunten voor het meerjarenplan 2027 – 2031.

Cultuur
Een belangrijke component in het geheel van risico beheersende maatregelen is bevorderen we een open organisatiecultuur, waarin collega's elkaar durven aan te spreken op hun werkwijze. Een goed voorbeeld hiervan is ons introductieprogramma voor nieuwe medewerkers. Hierin besteden we nadrukkelijk aandacht aan integriteit en de LNH-gedragscode.
Onderwerpen als integere bedrijfsvoering, het omgaan met incidenten, (on)gewenst gedrag en het zorgvuldig omgaan met bedrijfsmiddelen en informatie komen hierbij aan bod.

Governance van het door de VGG opgerichte fonds
Ten aanzien van de bedragen die vanwege de eerder genoemde schikking met de VGG in een Fonds worden gestort het volgende:
Er zal een jaarlijkse accountantscontrole plaatsvinden op de besteding van de middelen van het Fonds. Daarbij zal door de accountant worden getoetst of het Fonds de haar beschikbare middelen heeft besteed conform de statutaire doelstellingen van het fonds.

In de Statuten van het Fonds is geborgd dat bestedingen van het Fonds ten goede komen aan de natuur. Dezew statutaire doelstelling is door de VGG in samenspraak met de TBO's opgesteld en kan alleen na overleg met de TBO's worden gewijzigd. De aanpassing van de statutaire doelstelling van het Fonds moet hoe dan ook in lijn zijn met de geest van het statutaire doel van het Fonds.

Personeel

Personeel en werving
In 2024 hebben we alle openstaande vacatures succesvol ingevuld, waardoor Landschap Noord-Holland nu weer op volle sterkte is. Door natuurlijk verloop ontstonden er opnieuw vacatures, maar ook deze zijn tijdig ingevuld.
Met name enkele sleutelposities zijn snel bezet, wat de continuïteit van de organisatie ten goede komt.
- Bart Greijn is gestart als Hoofd Financiën & Bedrijfsvoering en adjunct-directeur.
- Bert Boneschansker is aangesteld als KAM-coördinator.
- Rachel Bartels is begonnen als HR-adviseur.
- Daarnaast is Manon Tentij benoemd tot Hoofd Natuurlijke Zaken en adjunct-directeur; zij treedt in februari 2025 in dienst.

Arbeidsomstandigheden en verzuimbegeleiding
De jaarlijkse herhalingstrainingen voor BHV, EHBO en VHV hebben ook dit jaar weer bijgedragen aan een veilig en duurzaam werkklimaat. Duurzame inzetbaarheid gaat daarbij hand in hand met een goede arbodienstverlening.

In 2024 hebben we, in overleg met de Kerngroep Medezeggenschap, afscheid genomen van arbodienst Baken 5. Deze stap is gezet om betere ondersteuning te kunnen bieden op het gebied van gezondheid en arbeidsomstandigheden.
We waren er niet van overtuigd dat de vorige arbodienst voldeed aan onze wensen en eisen. Daarom hebben we gekozen voor arbodienst Preventix, die beter aansluit bij de behoeften van onze organisatie en voldoet aan de geldende richtlijnen voor arbodienstverlening.
Verder is in 2024 onze Risico-Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) herzien en getoetst door een hogere veiligheidskundige van Stigas. Het bijbehorende plan van aanpak bevat concrete acties voor het komende jaar. Deze omvatten onder andere:
- Voorlichting over kantoorwerkplekken in Heiloo
- Onderzoek naar en voorlichting over mogelijke blootstelling aan gevaarlijke stoffen binnen de Groenploeg, op een werklocatie van een klant

Samenwerking en Cultuur
In 2024 hebben we vier bijeenkomsten georganiseerd voor alle medewerkers, met als doel de onderlinge verbondenheid te versterken. We willen dat collega's zich steeds meer onderdeel voelen van één organisatie, in plaats van zich primair te richten op hun eigen afdeling.
Daarnaast maken we actief gebruik van Intranet en het maandelijkse Shownieuws om medewerkers op de hoogte te houden van actuele ontwikkelingen. Ook zijn er gesprekken gevoerd over wat we binnen de organisatie verstaan onder goed samenwerken. Deze gesprekken hebben geleid tot duidelijke afspraken, die inmiddels zijn vastgelegd. We merken dat al deze initiatieven bijdragen aan een sterkere saamhorigheid binnen de organisatie.

De samenvoeging van de afdelingen Onderzoek & Advies en de Groenploeg tot de nieuwe afdeling Natuurlijke Zaken (NZ) krijgt steeds meer vorm. Naast organisatorische en operationele aspecten is er een cultuurtraject gestart, waarin wordt onderzocht waar NZ voor staat en wat daarvoor nodig is. Als eerste stap hebben medewerkers deelgenomen aan een DISC-teamworkshop, waarin de krachten en valkuilen binnen het team in kaart zijn gebracht. In 2025 wordt dit verder uitgewerkt.
Ook de rest van de organisatie maakt kennis met DISC en volgt teamworkshops, zodat we komend jaar toewerken naar één gezamenlijke communicatiestijl die we toepassen in de dagelijkse praktijk.

Binnen het project Sneller, Beter & Minder werken medewerkers uit alle afdelingen samen aan het oplossen van veelvoorkomende frustraties en inefficiënties in werkprocessen. Dit heeft in 2024 geleid tot een verlaging van administratieve lasten en verbeteringen in onze ICT- en communicatiemiddelen, wat de gebruiksvriendelijkheid aanzienlijk heeft vergroot.

Arbeidsmarkt en ontwikkeling
De krappe arbeidsmarkt en de relatief minder aantrekkelijke CAO vormen een uitdaging voor het aantrekken en behouden van goed personeel. In plaats van collectieve afwijkingen van de CAO zoeken we naar flexibele oplossingen die inspelen

op ontwikkelingen in de arbeidsmarkt.
Een belangrijke stap is de uitbreiding van het opleidingsbudget, dat inmiddels actiever onder de aandacht wordt gebracht bij medewerkers. Professionele ontwikkeling is bovendien een vast onderdeel geworden van de jaarlijkse evaluatiecyclus tussen medewerker en leidinggevende.
Deze aanpak werpt zijn vruchten af:

- Het aantal gevolgde opleidingen neemt toe
- Medewerkers geven minder vaak aan dat het moeilijk is om goedkeuring te krijgen voor hun ontwikkelwensen

Naast deze organisatiebrede thema's spelen er binnen elke afdeling ook specifieke aandachtspunten. Leidinggevenden worden gestimuleerd om hier samen met hun teams actief aan te werken. Zo blijven we inspelen op zowel collectieve als afdelingsspecifieke behoeften.

Strategisch personeelsbeleid

Met de komst van de nieuwe directeur heeft het managementteam (MT) eind 2023 uitgebreid stilgestaan bij de gewenste en verwachte organisatieontwikkeling voor de komende vijf jaar. Op basis daarvan is vastgesteld wat deze ambitie betekent voor de professionele ontwikkeling van elk MT-lid. De uitkomsten zijn in vertrouwen binnen de groep gedeeld en worden elk kwartaal besproken in een veilige setting. Dit bevordert zowel de voortgang als de onderlinge ondersteuning.

Tegelijkertijd is het evaluatieproces voor medewerkers verbreed. Naast een beoordeling van het huidige functioneren, is er nu ook aandacht voor individuele ambities en talenten. De inzichten die hieruit voortkomen, vormen mede de basis voor het ontwikkelen van een strategisch personeelsbeleid voor de gehele organisatie.
De implementatie van deze strategie is in 2024 nog niet volledig afgerond. Binnen de afdeling Natuurlijke Zaken zijn echter al belangrijke stappen gezet. Deze ervaringen vormen in 2025 het uitgangspunt voor de verdere uitrol naar de rest van de organisatie.

Kluut / Foto: Gert Buter

2024

Landschap Noord-Holland

Beschermde natuur, landschap en erfgoed

HECTARES IN EIGENDOM EN BEHEER

Landschap Noord-Holland heeft in eigendom en beheer: **4.914 ha**

36 ha aangekocht vanuit het Noord-Hollands Natuurfonds

TYPE NATUURBEHEER

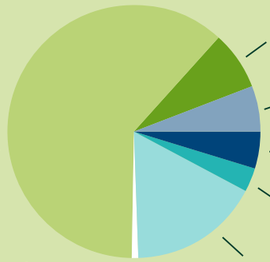

- bossen
- wateren
- moeras
- veen en natte heide
- duinen en droge heide
- overige
- graslanden

ERFGOED

- **6** landgoederen en buitenplaatsen
- **5** aardkundige monumenten
- **12 x** militair erfgoed
- **4** eendenkooien
- **4** archeologische monumenten
- **2** boerderijen
- **30** rijksmonumenten en erfgoed

BEHEER EN ONDERHOUD

- **22 km** hagen, houtwallen, houtsingels
- **8,6 km** beken, sloten, greppels
- **53** poelen & natte elementen
- *aanplant* **6.279** bomen en struiken
- *bescherming* **8201** nesten van boerenlandvogels

Betrokkenheid & vrijwilligers

TOTAAL

5.755 vrijwilligers

635.024 uren

- **4.016** herstellers
- **59** vertellers
- **9** overige vrijwilligers
- **775** tellers
- **7** bellers
- **889** scholieren

19.102 volgers op social media
60.000 nieuwsbriefabonnees

32 cursussen en trainingen
450 deelnemers

31.360 beschermers
1.980 giftgevers
432 periodieke schenkers
32 zakelijke giftgevers

betrokkenheid bij beleids- en ontwikkeltrajecten
- **10-15** gemeentelijk niveau
- **5-10** provinciaal niveau

13 burgerinitiatieven en -participatietrajecten

Toegankelijkheid & beleving

11 vogelkijkhutten

5 bezoekerscentra & infopunten

269 evenementen en excursies
5210 deelnemers

11 boa's en handhavers

- **120 km** wandelroutes
- **6** vaar- en kanoroutes
- **83 km** fietsroutes (incl. mtb)
- **45 km** ruiterroutes

9.000 gedownloade routes

Groepsfoto giftgevers Noord-Hollands Natuurfonds / Foto: Emiro Smolders

Doelrealisatie

Hierna presenteren we de belangrijkste resultaten en inspanningen per ambitie in 2024. Deze ambities vormen de leidraad voor ons werk en zijn vastgelegd in ons meerjarenplan 2022-2026.

Ambitie 1

Oppervlakte natuur vergroten

Wij willen meer natuurgebieden duurzaam veiligstellen voor de toekomst; we zetten in op minimaal 100 hectare, maar houden daarbij onze wens voor uiteindelijk 250 hectare scherp in het vizier. Natuurnetwerk Nederland is daarbij onze belangrijkste leidraad. Dat lukt het beste als we gebieden in eigendom hebben of in langjarige erfpacht. We kopen grond aan om nieuwe natuurgebieden in te richten of bestaande gebieden uit te breiden, of we gaan een langjarig (erfpacht)contract aan. Zo kunnen we onze natuurterreinen robuuster maken en vergroten we leefgebieden van dieren en planten. Dat is nog best een lastige opgave, want de druk op grondgebruik is groot en de maatschappelijke belangen zijn soms tegenstrijdig. Maar wij varen daarin onze eigen koers: kansrijke gebieden aankopen, landbouwgronden omvormen tot nieuwe natuur en biodiversiteit vergroten. We voelen ons daarin gesteund door ruim 31.000 beschermers, duizenden vrijwilligers en sponsors. We houden onze ogen open voor aankoopkansen, houden vinger aan de pols bij de herbegrenzing van het Natuurnetwerk in Noord-Holland en kijken buiten de vastgestelde grenzen als we daarmee de Noord-Hollandse natuur kunnen helpen en zeker kunnen stellen voor de toekomst.

Resultaten 2024
In 2024 hebben we 55 hectare grond aangekocht en de reguliere pacht van 35 hectare omgezet naar geliberaliseerde pacht, waarmee we nu ook beheercontrole hebben. Sinds 2022 hebben we daarmee in totaal 142 hectare onder ons beheer gebracht. Hiermee is de ambitie van 100 hectare voor de huidige planperiode volledig gerealiseerd, en zijn we goed op weg om onze lange-termijndoelstelling van 250 hectare extra natuur te bereiken.

Nieuwe natuur dankzij aankopen uit het Noord-Hollands Natuurfonds

Uitbreiding natuurgebieden in Uitgeest & Akersloot (3,6 hectare)
Met drie strategische aankopen hebben we bestaande natuurgebieden in de regio Uitgeest & Akersloot vergroot. Alle aangekochte percelen maken deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waardoor de natuur hier nog beter beschermd en ontwikkeld kan worden.

Meer ruimte voor natuur in de Westfriese polder bij Aartswoud
Dankzij de aankoop van 3,3 hectare landbouwgrond én een slimme grondruil met agrariër John Klaver krijgt de natuur meer ruimte in de Westfriese polder bij Aartswoud. Het resultaat? Een vrijwel aaneengesloten natuurgebied waarin wij, samen met John Klaver, werken aan een optimaal beheer voor de natuur.

Uitbreiding Ilperveld bij Landsmeer – 20 hectare natuur erbij!
In het prachtige Ilperveld bij Landsmeer hebben we vier percelen grond aangekocht. Hierdoor

breidt het natuurgebied zich uit met maar liefst 20 hectare! Deze voormalige landbouwgrond wordt omgevormd tot een paradijs voor weidevogels en helpt bij het herstel van voormalig veenmosrietland.

Waterberging Draaiweid: natuur voor altijd beschermd
Tussen Castricum en Limmen ligt Waterberging Draaiweid, een prachtig natuurgebied dat we de afgelopen tien jaar hebben ontwikkeld. Door nu de volledige 12 hectare aan te kopen, garanderen we dat dit gebied blijvend beschermd blijft als natuurgebied en waterberging.

Aankoop Polder Berkmeer / Foto: Yorinde Diepstraten

Polder Berkmeer: natuur én agrariërs hand in hand
In Polder Berkmeer, tussen Obdam en Heerhugowaard, hebben we met een slimme aankoop en grondruil 20 hectare aangekocht met de ambitie de weidevogelpopulatie in deze polder te versterken. Voor de aankoop van de noordelijk gelegen 12 hectare is € 100.000 uit het Natuurfonds gebruikt, samen met een mooie bijdrage door het Cultuurfonds. Hier transformeren we graslanden tot weidevogelland. Bovendien krijgt een jonge boer de kans om zijn bedrijf uit te breiden door grond van ons te pachten. De aankoop van het zuidelijk deel heeft een meer strategisch karakter en is daarom uit onze eigen middelen gefinancierd. Het is nog niet zeker of deze gronden als natuur ingericht kunnen worden, maar door ze alvast te kopen, kunnen we daar wel naar toe gaan werken.

Groene vrijwilligersprojecten krijgen financiële steun
Betrokkenheid bij natuur staat centraal in het Betrekken bij Groen Fonds. Dit jaar hebben 54 vrijwilligersorganisaties een projectidee ingediend, waarvan er 30 financiële ondersteuning ontvangen. In totaal wordt € 45.000 toegekend aan projecten die bijdragen aan biodiversiteit en natuurbescherming in Noord-Holland.
Denk aan initiatieven zoals:
- Het zichtbaar maken van nachtvlinders en vleermuizen
- Het inzaaien en aanplanten van heemtuinen
- Het vergroenen van schoolpleinen
- Het biodiverser maken van voedselbossen

Dankzij de inzet van enthousiaste vrijwilligers blijft Noord-Holland een groene en levendige provincie!

Park Hoogtij – op weg naar een groener toekomst
Landschap Noord-Holland is in gesprek met de gemeente Zaanstad over de inrichting en toekomst van Park Hoogtij. Hoewel het proces vertraging heeft opgelopen, streven we ernaar om in 2025 verdere stappen te zetten. Ons doel? Een prachtig groen park waar de Groenploeg het beheer op zich neemt.

De Liede – uitbreiding van natuurbeheer wbij Haarlem
Er ligt een ondererfpachtovereenkomst klaar voor de langjarige overname van 4 hectare natuurgebied aan de Liede, direct grenzend aan bestaande natuurpercelen van Landschap Noord-Holland. De overdracht hangt af van vergunningverlening, maar zodra deze rond is, kan het perceel worden ingericht en beheerd als natuurgebied.
Met deze nieuwe ontwikkelingen geven we de natuur in Noord-Holland de ruimte die ze verdient. Samen blijven we bouwen aan een groenere toekomst!

Ambitie 2

Behoud en groei van biodiversiteit

Het Noord-Hollandse landschap is enorm gevarieerd: van Wadden tot polderland en van duinen tot IJsselmeer. Een prachtig uitgangspunt voor een rijkdom aan planten- en diersoorten. Maar helaas holt de biodiversiteit nog steeds achteruit. Dat komt door vervuiling van water en bodem, uitstoot van stikstof, verstedelijking, industrie en infrastructuur. Wij werken aan een biodiversiteitsprogramma om de soortenrijkdom in onze eigen gebieden te vergroten en daarbuiten bij te dragen aan uitbreiding van vergroening van de openbare ruimte. In onze 100 natuurgebieden monitoren we soorten en ecosystemen. We passen de inrichting en het beheer aan als dat de natuur ten goede komt. Vooral in stikstofgevoelige gebieden, zoals de duinen en veengebieden, vereist dat intensief beheer. De afgelopen jaren zijn in dat verband drie grote natuurherstelprojecten uitgevoerd in Ilperveld, Noordduinen en de buitenplaats Leyduin. We houden nauwlettend in de gaten of de soortenrijkdom toeneemt. Voor Noord-Holland is € 80 miljoen beschikbaar gekomen voor de tweede fase van het landelijke Programma Natuur (voor natuurontwikkeling en herstelmaatregelen). Zo kunnen we ons ecologisch beheer nog gerichter verbeteren. Een ding staat al wel vast: natuur en biodiversiteit kunnen zich alleen écht herstellen als de stikstofkraan dicht gaat. Daarom blijven we bij de provincie en via LandschappenNL bij de landelijke politiek onze boodschap herhalen dat de stikstofuitstoot omlaag moet. En nemen we deel aan de provinciale stikstoftafel o.l.v. de Commissaris van de Koning om input te geven voor een adequate stikstofaanpak in onze provincie.

Resultaat 2024
Om inzicht te geven hoe we de biodiversiteit in onze natuurgebieden versterken of herstellen, hebben we een SNL-voortgangsrapportage opgesteld. Hierin beschrijven we de status van onze natuurterreinen en de gerichte beheermaatregelen die – naast het reguliere beheer – zijn genomen. Ook zijn de knelpunten in het beheer benoemd.
In zes natuurgebieden is een kwaliteitstoets uitgevoerd om de ontwikkeling van de zogenoemde beheertypen te evalueren. Het ging om de volgende gebieden:
- Noordduinen
- Batterij en Spaarnwouderveen
- De Liede
- Zuiderveen
- Buitenhuizerbraak
- De Laak

Daarnaast zijn in de natuurgebieden Eilandspolder, Nauernase Venen en Zandpolder 5 inrichtingsmaatregelen getroffen om de natuurkwaliteit verder te verbeteren. In het Ilperveld is gewerkt aan versneld Natuurherstel binnen het Natura 2000-programma. Op Buitenplaats Leyduin is revitaliserend bosbeheer uitgevoerd. Kortom: 2024 was een intensief jaar, waarbij het einddoel vooral door externe negatieve invloeden helaas nog uit beeld blijft.

Stinzen onderzoek door ecoloog Ineke / Foto: Yorinde iepstraten

Bittervoorn / Foto: Nature in Stock

Actie voor aanleg van vissenbossen in Amstelmeer

In maart voerden we actie voor de aanleg van vissenbossen in het Amstelmeer. Dankzij deze actie hebben we meer dan €42.000 aan donaties opgehaald! Met de aanleg van de vissenbossen creëren we meer ruimte voor biodiversiteit in het Amstelmeer. Vissen vinden hier een veilige schuilplek om zich voort te planten en op te groeien.

Veilige broedplekken voor wadvogels

In 2024 zijn we gestart met de aanleg van het broedfort in natuurgebied De Verzakking bij het Amstelmeer. Tijdens de eerste werkzaamheden zakte een graafmachine weg in de modder. Dankzij meerdere reddingsoperaties lukt het om de machine los te trekken. Gelukkig heeft het incident geen verontreiniging veroorzaakt. Het fort krijgt een stevige rand van stalen damwanden met daaromheen open water, zodat roofdieren geen kans krijgen. Het unieke, ronde object met een watergang eromheen zal straks opvallen in de omgeving. Zo zorgen we voor een veilige broedplek en optimale bescherming van wadvogels.

Varkenshoeders ingezet in regio Beverwijk

In Beverwijk en natuurgebied de Lange Bretten zetten we varkens in om invasieve soorten, zoals de Japanse duizendknoop, te bestrijden. Voor de verzorging en monitoring van deze groep van 25 varkens in Beverwijk waren we op zoek naar vrijwilligers. De oproep kreeg massaal respons en het initiatief trok veel aandacht in de pers. Het nieuws leverde wel 30 reacties op van mensen die te trappelen stonden om als varkenshoeder aan de slag te gaan.

Woekerende waterplant verspreidt zich razendsnel door Koopmanspolder

In de Koopmanspolder, vlak bij het Westfriese dorp Andijk, is een bijzondere draaikolk-vormige waterstructuur aangelegd. Dit gebied is een belangrijke paaiplaats voor vissen en herbergt diverse unieke planten en rietvogels. Sinds 2023 voert Natuurlijke Zaken hier het ecologisch beheer uit. De Groenploeg maait de botanische graslanden en zorgt ervoor dat de watergangen openblijven.
Tijdens deze werkzaamheden is de invasieve waterplant Watercrassula aangetroffen in de polder. In overleg met provincie Noord-Holland, de gemeente Medemblik en het waterschap is een plan van aanpak opgesteld om de verspreiding tegen te gaan. De besmette percelen worden afgedekt met een laag 'schone' gebiedseigen grond. Hierdoor wordt de waterplant geïsoleerd, sterft hij af en kan hij zich niet verder verspreiden naar andere delen van de polder.

Koopmanspolder / Foto: Sybolt Luijben

Nieuw kooikerhuisje in Eendenkooi 't Zand

In het voorjaar van 2024 hebben onze vrijwilligers een nieuw kooikerhuisje gebouwd in Eendenkooi 't Zand. Dit huisje dient als mini-kooimuseum met allerlei traditionele kooikerattributen en is de plek waar de kooiker eenden ringt. Daarnaast is het speciaal ontworpen als een veilige schuilplaats voor vleermuizen.

Vrijwilligers aan het werk / Foto: Ronald van Wijk

De kopgevel van het huisje bevat smalle spleten, waardoor vleermuizen gemakkelijk naar binnen kunnen glippen. Omdat de eendenkooi al een belangrijke plek was voor deze fascinerende zoogdieren, draagt het huisje bij aan een nog aantrekkelijkere leefomgeving. De realisatie van dit project is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van Stichting De Versterking.

Extra bijdrage voor natuurherstel en klimaatbestendige landschappen

Het Cultuurfonds heeft Landschap Noord-Holland een extra bijdrage van €150.000 toegekend voor natuurherstel en het creëren van klimaatbestendige landschappen. We zijn hier enorm dankbaar voor! Dit bedrag wordt ingezet voor oeverherstel in twee waardevolle natuurgebieden: Eendenkooi 't Zand en het veenweidereservaat Ronde Hoep.
Dankzij deze steun kunnen we de natuur versterken en de gebieden beter bestand maken tegen klimaatverandering.

Weidevogelbroedseizoen 2024: Turbulent door regen en roofdieren

Samenwerking cruciaal voor bescherming boerenlandvogels

Duizenden vogels broeden jaarlijks op het boerenland. Om deze soorten te beschermen, werken ruim 1.000 boeren, 800 vrijwilligers, vier agrarische natuurverenigingen, jagers/wildbeheereenheden en terreinbeheerders samen via agrarisch natuurbeheer en reservaatbeheer. Landschap Noord-Holland werft, ondersteunt en traint vrijwilligers om boerenlandvogels te beschermen en monitoren. Deze samenwerking is essentieel om de toekomst van deze vogels veilig te stellen.

Een moeizaam broedseizoen door veel regen en roofdieren

Het broedseizoen van 2024 verliep uitdagend. Het succes van weidevogels hangt af van verschillende factoren, zoals het weer, nestbescherming, het voedselaanbod en de aanwezigheid van roofdieren. Dit jaar had de overvloedige regenval grote gevolgen voor zowel boeren als vogels. Bovendien nam de druk van roofdieren verder toe ten opzichte van 2023. Het broedsucces van weidevogels was in de meeste gebieden lager dan vorig jaar.

Broedsucces van de grutto onder kritische grens

Een belangrijke graadmeter voor het seizoen is het broedsucces van de grutto. Dit jaar lag het gemiddelde broedsucces in Noord-Holland op 62%. Dat betekent dat 62% van de gezinnen eind mei/begin juni minimaal één kuiken had. Om de populatie stabiel te houden, is echter minimaal 65% nodig. Daarnaast had meer dan de helft (55%) van de getelde gebieden een broedsucces onder de 50%. Drie grote gebieden met veel grutto's dempen het lage broedsucces in het provinciale gemiddelde. Dit benadrukt de noodzaak van verbeteringen in veel regio's, maar toont ook aan dat grotere, goed beheerde gebieden een grotere kans hebben op succes.

Grutto met pullen / Foto: Menno Schaefer

Gele Kwikstaart / Foto: Menno Schaefer

Lokale successen geven hoop
Ondanks de uitdagingen waren er ook positieve ontwikkelingen. In polders zoals de Bovenkerkerpolder, Marken, Ronde Hoep, Polder Mijzen, Oterleek en – Eijerland was het broedsucces van de grutto voldoende. In de Aetsveldsepolder bij Weesp werden meer kievitgezinnen geteld dan in voorgaande jaren. Daarnaast beleefden de veldleeuwerik en gele kwikstaart een goed broedseizoen in Waalenburg op Texel.
Deze successen laten zien dat verbetering mogelijk is. Terwijl de algemene trend in de provincie zorgwekkend blijft, bieden deze lokale successen hoop en perspectief. Het toont aan dat goed beheer en samenwerking essentieel zijn om de weidevogels een toekomst te geven.

Toekomst voor de grutto: kansgebied bij het Alkmaardermeer

De weidevogelgebieden rond het Alkmaardermeer behoren tot de rijkste van Nederland. Landschap Noord-Holland ziet, samen met andere organisaties, kansen voor de ontwikkeling van een 1.000 hectare groot aaneengesloten weidevogelgebied. In dit gebied werken terreinbeheerders, boeren, jagers en vrijwilligers samen aan het behoud van de grutto en andere weidevogels, in lijn met het Aanvalsplan Grutto.

Een cruciale voorwaarde voor de start van dit project is de financiering van duurzame weidevogelmaatregelen. Dit omvat onder andere:

- Langdurige beheercontracten voor agrariërs (minimaal 12 jaar)
- Mogelijke afwaardering naar landschapsgrond om natuurbeheer rendabel te maken

In 2025 wordt het proces om deze financiering rond te krijgen voortgezet, zodat de uitvoering zo snel mogelijk van start kan gaan. Dit biedt een unieke kans om weidevogels in dit waardevolle gebied blijvend te beschermen.

Hydrologisch herstel in Ilperveld: werkzaamheden afgerond

In 2024 zijn de baggerwerkzaamheden in de watervakken van het Ilperveld succesvol afgerond. Na de zomer is de aannemer gestart met het uitvoeren van herstelmaatregelen in deze watervakken.

- De werkzaamheden in vakken 9 t/m 12 zijn inmiddels voltooid:
- Herstel van dammen
- Vervanging van keerschotten

Met deze maatregelen wordt de waterhuishouding in het gebied verbeterd, wat bijdraagt aan een gezondere en veerkrachtigere natuur in het Ilperveld.

Voorbereiding Programma Natuur fase 2

In 2024 is de aanvraag voor Programma Natuur fase 2 voorbereid. De definitieve subsidieopenstelling is doorgeschoven naar 2025, maar de Provincie Noord-Holland heeft inmiddels de beschikking ontvangen van het ministerie van LNV. Dit betekent dat de provincie alvast stappen kan zetten in de verdere uitwerking van het programma, zodat de uitvoering in 2025 snel van start kan gaan.

Revitalisering Leyduin: succesvolle aanpak Adelaarsvaren

Het project Revitalisering Leyduin is onderdeel van Programma Natuur fase 1 en wordt gefinancierd door de Provincie Noord-Holland.

- 2023: Vakken met Adelaarsvaren zijn verwijderd en de stinzenvakken hersteld.
- 2024: De Groenploeg heeft intensief maaibeheer toegepast, waardoor de Adelaarsvaren succesvol is teruggedrongen.
- 2025: Het maaibeheer wordt voortgezet en er wordt nog een deel Adelaarsvaren verwijderd.

Dankzij deze aanpak krijgt de oorspronkelijke vegetatie in Leyduin weer de ruimte om zich te herstellen en te ontwikkelen.

Landschap Noord-Holland: Cruciale partner in de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk

Landschap Noord-Holland speelt een belangrijke rol binnen de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (CBHN) als beheerder van waardevolle natuurgebieden in het Noord-Hollandse deel van het IJsselmeergebied. Door expertise te delen op het gebied van natuurbeheer en ecologische versterking, draagt de organisatie bij aan de gezamenlijke missie om het Blauwe Hart (IJsselmeer) te beschermen en verder te ontwikkelen als uniek natuur- en waterlandschap.

Het belang van het IJsselmeer voor natuurgebieden groeit, vooral op het gebied van waterkwaliteit en waterkwantiteit. Daarnaast is het een essentiële leefomgeving voor (water)vogels, die hier voedsel, rust en ruimte vinden.
Andersom biedt de coalitie Landschap Noord-Holland een waardevol platform om samen met andere partijen te werken aan:

- Versterking van biodiversiteit
- Verbetering van de waterkwaliteit
- Bevordering van recreatieve waarde

Door gezamenlijke projecten, kennisdeling en belangenbehartiging vergroot de coalitie de impact van Landschap Noord-Holland binnen het Blauwe Hart.

Verkenning Groen Blauwe Dooradering (GBDA): Kansen en Mogelijkheden

In 2024 heeft Landschap Noord-Holland een verkenning uitgevoerd om de kansen voor Groen Blauwe Dooradering (GBDA) in kaart te brengen. Daarbij is ook gekeken naar de mogelijke (betaalde) diensten die Landschap Noord-Holland kan aanbieden.
Voor deze verkenning zijn interne en externe gesprekken gevoerd met onder andere Landschapsbeheer Overijssel, Brabants Landschap, LandschappenNL en Provincie Noord-Holland. Daarnaast zijn landelijke ontwikkelingen geanalyseerd en is een netwerkanalyse uitgevoerd.

Huidige projecten en subsidies
Landschap Noord-Holland heeft al concrete opdrachten en subsidies binnen diverse projecten, waaronder:

- Borgblomkes
- Investeringskader Wadden
- Delta Programma Biodiversiteit (Aanvalsplan Landschap)
- GBDA Schagen
- Liniedijken
- Cultuurhistorische erfinrichting
- Landschapsbiografieën

Liniedijk Fort Veldhuis / Foto: Loek Buter

Toekomstige kansen en ontwikkelingen
Er ligt nog een grote opgave in het landelijk gebied, mede door de €500 miljoen die jaarlijks beschikbaar is voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB), wat mogelijk ook voor GBDA benut kan worden.

Landschap Noord-Holland ziet de volgende kansen om verder te groeien en impact te vergroten:

- Proactieve projectontwikkeling en advisering, door in gesprek te gaan met Agrarische Collectieven over hun GBDA-opgaven.
- Aanleg van landschapselementen door de Groenploeg.
- Uitvoeren van een nulmeting van landschapselementen en beheer uitvoeren voor gemeenten.
- Opstellen van erfinrichtingsplannen voor particulieren.
- Advisering van buitenplaatsen en andere monumenten.

Met deze strategische aanpak kan Landschap Noord-Holland een actieve rol spelen in het versterken van het landschap en de biodiversiteit, terwijl er tegelijkertijd nieuwe diensten en financieringsmogelijkheden worden verkend.

Advies voor natuurverbetering in Noordduinen

In 2024 bracht de Ecologische Autoriteit een advies uit over de staat van de natuur in de Noordduinen bij Den Helder. Het gebied kampt met een hoge stikstofneerslag, die de groei van de invasieve Japanse bottelroos stimuleert. Deze exoot verdringt de inheemse vegetatie, wat een negatieve impact heeft op de biodiversiteit.

Daarnaast leidt de toenemende vergrassing tot een afname van zandverstuivingen, terwijl de natuurlijke begrazing door konijnen sterk is teruggelopen. Om verdere achteruitgang van de natuur te voorkomen, adviseert de Ecologische Autoriteit om extra herstelmaatregelen te treffen. Hoewel er de afgelopen jaren al maatregelen zijn genomen, is verdere actie noodzakelijk.
In de komende periode wordt een grondige gebiedsanalyse uitgevoerd en wordt de bestrijding van de Japanse bottelroos verder geïntensiveerd.

Herstel Noordduinen / Foto: Yorinde Diepstraten

Aan de slag in natuurgebied Het Ilperveld

De afgelopen jaren zijn er al veel natuurherstelwerkzaamheden uitgevoerd om de bijzondere veenweidenatuur te behouden. Zo zijn er petgaten gegraven en stukken grond geplagd om de veenmosrietlanden te herstellen en de biodiversiteit te vergroten.

In 2024 zijn we gestart met het herstel van verschillende kunstwerken, zoals dammen, hekken en schotten. Deze ingrepen helpen om schoon regenwater langer vast te houden, wat de

Veenmos / Foto: Hans Brinks

waterkwaliteit binnen afgeschermde watervakken verbetert. Dit is essentieel voor de ontwikkeling van kranswieren en veenmos.

Veel natuurprojecten in Het Ilperveld richten zich op het verbeteren van de waterkwaliteit en het tegengaan van de schadelijke effecten van stikstof. Dit is van groot belang voor zeldzame Natura 2000-doelsoorten die in Europa nauwelijks voorkomen, zoals veenmosrietland, veenheide en kranswieren.

Honden blijven welkom in natuurgebied Naaldenveld, maar alleen aan de lijn

Vanaf 1 augustus 2024 zijn honden alleen nog aangelijnd welkom in natuurgebied Naaldenveld. De verslechterende staat van de natuur vraagt om extra maatregelen om het gebied te laten herstellen. Door deze regel creëren we meer rustplekken voor vogels en ander wild, wat essentieel is voor hun leef- en voortplantingsgebied. Om hondeneigenaren tegemoet te komen, is er overleg gestart over alternatieve loslooplocaties.

Extra middelen voor natuurherstel via het Programma Natuur

De Rijksoverheid heeft extra financiële middelen beschikbaar gesteld voor het Programma Natuur. De afgelopen jaren zijn er al verschillende maatregelen uitgevoerd, zoals het verwijderen van rimpelroos in de Noordduinen.

In 2024 was het mogelijk om een subsidieaanvraag in te dienen voor de tweede tranche. In nauwe samenwerking met de provincie is een aanvraag ingediend voor 7,5 miljoen euro. De toekenning van deze middelen wordt verwacht in de eerste helft van 2025.

Met dit budget worden diverse natuurherstelmaatregelen uitgevoerd, waaronder:

- Grootschalig beheer van invasieve exoten in de duinen
- Intensiever maaien in veenmosrietlanden
- Herstel van oevers in de veenweidegebieden

Deze maatregelen dragen bij aan het behoud en herstel van kwetsbare natuurgebieden.

Exoten- en soortenbeleid

Landschap Noord-Holland heeft, samen met andere natuurorganisaties, een zetel in het bestuur van de Faunabeheereenheid Noord-Holland. In dit bestuur wordt het beleid voor het beheer van wilde dieren besproken en vastgelegd in faunabeheerplannen, die elke zes jaar worden vernieuwd.

In 2024 is gewerkt aan een nieuw beleidsplan voor het beheer van wilde ganzen. In vergelijking met het vorige plan is er nu meer aandacht voor de schade die ganzen veroorzaken in natuurgebieden. Door de sterke toename van broedende ganzen worden rietvelden en schrale graslanden overbegraasd, en oevers raken aangetast. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat dit

Echte Koekoeksbloem / Foto: Hans Brinks

nieuwe ganzenbeheerplan gezamenlijk zou worden opgesteld en vastgesteld door vijf provincies. Door uiteenlopende belangen en visies is uiteindelijk besloten om een apart plan voor Noord-Holland te ontwikkelen.
Daarnaast worden in het nieuwe beleid aanvullende afspraken gemaakt over het ganzenbeheer rondom Schiphol. Landschap Noord-Holland vertegenwoordigt de natuurorganisaties binnen het Schiphol-convenant, dat in 2024 is geëvalueerd. Uit deze evaluatie blijkt dat extra beheervormen nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken.

Ambitie 3

Landschap Klimaatbestendig maken

Het klimaat verandert, dat staat vast. We moeten ons in Nederland deltaland voorbereiden op hoge waterstanden en extreme droogte en alle zeilen bijzetten om de temperatuurstijging te beperken. De natuur is daarbij onze bondgenoot. Het 'vernatten' van veengebieden is een van de meest effectieve manieren om CO2 op te slaan. Wij richten ons op onderzoek en kennisdeling rond veenontwikkeling. De impact van zeespiegelstijging voor wadvogels in de Waddenzee pakken we aan met Wad-gerelateerde natuurontwikkeling aan de binnenzijde van de Waddendijk. We kijken bij de energietransitie kritisch mee met de ontwikkeling van zonneparken. We stimuleren natuurontwikkeling in de binnenduinrand in combinatie met verminderen van de wateroverlast voor inwoners en boeren. Ook zetten we stappen in het verduurzamen van onze organisatie.

Resultaat 2024
In 2024 hebben we via meerdere projecten veel kennis opgedaan én gedeeld over klimaatvriendelijke natuurontwikkeling in veengebieden. Ook is er voortgang geboekt in het behoud van wadvogels via het programma Wij & Wadvogels, en is in beperkte mate natuur ontwikkeld in de binnenduinrand.
Daarnaast hebben we stappen gezet richting een meer klimaatvriendelijke bedrijfsvoering. Zo is ons wagenpark verder geëlektrificeerd en hebben we het gebruik van zonnepanelen verder uitgebreid. Daarmee zijn onze doelstellingen grotendeels gerealiseerd.
Op verzoek van de provincie Noord-Holland voeren we momenteel een analyse uit naar de mogelijke CO_2-reductie in het Ilperveld en de Eilandspolder. Doel hiervan is om de veenoxidatie af te remmen door het opheffen van onderbemalingen. Deze analyse is op dit moment in uitvoering. Daarmee is het doel voor 2024 gedeeltelijk bereikt.

VIP NL
In het Veen Innovatie Programma Nederland (VIP NL) voeren wij landelijk de programma coördinatie èn daarbinnen voeren we vijf onderdelen uit. Primaire inzet van het programma is innoverende maatregelen ontwikkelen voor landgebruik in het veenweidegebied. Om de klimaatdoelen voor het veenweidegebied te helpen bereiken. Er zijn in totaal 50 onderzoeklocaties, waarvan twee in onze natuurgebieden Ilperveld en Zuiderveen.

In 2024 hebben we aan drie thema's gewerkt. Voor Veenmosteelt loopt er een onderzoek op vier locaties naar de omzetting van landbouwgrond naar veenmosakkers. De focus ligt op biodiversiteit, koolstofvastlegging en duurzaamheid. Met de potgrondindustrie wordt verkend of het duurzame alternatieven op gangbare potgrond biedt. Voor Natte teelten loopt er op 14 locaties onderzoek naar teeltmethoden en markttoepassingen. Ook is een rekentool ontwikkeld om de economische haalbaarheid van natte teelten te berekenen. En is gestart met methaan- en lachgasmetingen om de klimaateffecten te meten. Voor Greppelinfiltratie lopen op negen locaties testmethoden om landbouwgrond vochtiger te houden en uitstoot te verminderen. De resultaten worden geïntegreerd in het zogenaamde Subsurface Organic Matter Emission Registration System (SOMERS).

Nieuw is Veen aan zee, een vier jaar durend onderzoek naar de veranderende biodiversiteit bij verzilting door klimaatverandering. Het start begin 2025 en levert nieuwe inzichten op hoe om te gaan met schaarse waterbeschikbaarheid. En kan ertoe leiden dat we in de toekomst meer zoet water willen vasthouden of autonome verbrakking beter willen benutten. Het onderzoek is een samenwerking tussen de Vrije Universiteit en Natuurlijke Zaken. Voor dit en ander onderzoek ontvangt VIPNL de komende jaren € 11,3 miljoen.

Groeiend veen in Ilperveld
De aanleg van 50 hectare groeiend veen in het Ilperveld is aanbesteed en wordt momenteel uitgevoerd. De werkzaamheden lopen door tot 2025 en worden dan afgerond. Dit project omvat het herstellen van geïsoleerde natuurgebieden, het baggeren van sloten, het verbeteren en aanleggen van greppelbuizen en het creëren van natuurvriendelijke oevers.

Toekomstbeeld Ilperveld
De unieke natuurwaarden van Natura 2000-gebied Ilperveld staan onder druk, zoals blijkt uit verschillende rapporten van de provincie en het Rijk. Om deze natuur op lange termijn te behouden en te verbeteren, hebben we een toekomstbeeld ontwikkeld.
In deze visie staan vier thema's centraal: hydrologie, agrarisch gebruik, recreatie en natuur. We streven ernaar om in de kern de optimale omstandigheden voor groeiend veen te creëren. Daaromheen komt een zone met weidevogelgraslanden en agrarisch medegebruik. In de volgende fase (2025) start een extern bureau (WING) een participatieproces. Hierbij worden bewoners, belanghebbenden, agrariërs en de gemeente betrokken om hun wensen en ideeën op te halen. Deze input wordt verwerkt in een gebiedsofferte die wordt aangeboden aan de provincie, gemeente en het waterschap.

Aanlanding Wind op Zee
Er zijn plannen om het elektriciteitsnet in Noord-Holland uit te breiden om de windmolenparken op de Noordzee te verbinden met het achterland. Hiervoor moeten nieuwe ondergrondse kabels door de duinen worden aangelegd. Daarnaast zijn er knelpunten in het elektriciteitsnet, waardoor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding nodig is, die vanuit het zuiden van de provincie richting de Wieringermeerpolder loopt. Deze

Ilperveld / Foto: Hans van Weel

bovengrondse verbinding zal een grote impact hebben op het landschap.

Inspraak en besluitvorming
Landschap Noord-Holland heeft haar achterban opgeroepen om een zienswijze in te dienen over de plannen voor de kabels vanuit de Noordzee. Hierop is massaal gereageerd: er zijn 863 reacties ingediend. Het ministerie zal in 2025 een besluit nemen over de aanlandlocaties.

De plannen voor de bovengrondse hoogspanningsverbinding worden de komende jaren verder uitgewerkt. Medewerkers van Landschap Noord-Holland hebben deelgenomen aan meerdere workshops over mogelijke tracés en hebben uitgebreid schriftelijk gereageerd op de eerste versie van de milieueffectrapportage (MER). Naar verwachting wordt in 2025 een voorkeurstraject openbaar gemaakt.

Ambitie 4

Cultuurhistorisch erfgoed toekomstbestendig maken

Als terreinbeheerder zijn wij verantwoordelijk voor cultureel erfgoed en cultuurhistorisch waardevolle landschappen in onze terreinen. De bedreigingen zijn echter legio: woningbouw, infrastructurele plannen (wegen, spoorlijnen maar ook kabels en leidingen) en energietransitie. Zo hebben we te maken met de oprukkende bebouwing en plannen voor een snelweg in een groengebied tussen A8 en A9, dat tot de Stelling van Amsterdam behoort. We richten ons op het toekomstbestendig maken van ons eigen vastgoed; zowel om het financieel gezond als bouwtechnisch toekomstbestendig maken en houden daarvan. Dat doen we onder meer voor Buitenplaats Leyduin, de forten Zuidwijkermeer en Veldhuis en het kruitmagazijn. We hebben geen ambitie om nieuw vastgoed aan te kopen, maar mocht zich onverwachts een unieke aankoopkans aandienen, dan beschouwen we het als onze plicht om dat nauwkeurig te overwegen. Bij het herstel van het cultuurhistorisch erfgoed en adviezen aan derden staan de streekidentiteit en het behoud van natuur voorop. Behalve vastgoed werken we ook aan de ambitie om ook één kilometer liniedijk te herstellen. We verzetten ons tegen de snelweg A8/A9 door UNESCO-werelderfgoed gebied en steunen versterking van de erfgoedkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies (Stelling van Amsterdam).

Resultaten 2024
In 2024 hebben we ons actief verzet tegen vier bedreigingen voor de cultuurhistorisch waardevolle landschappen, zowel binnen onze natuurgebieden als daarbuiten. Waar mogelijk hebben we ook alternatieven aangedragen. Het gaat om de volgende kwesties:

1. De afschaffing van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied
2. De aanleg van een 380 kV-kabel door Noord-Holland
3. De versoepeling van bouwregels in Bijzonder Provinciale Landschappen, gebieden die juist vanwege hun bijzondere kenmerken en waarde voor mens en dier extra bescherming verdienen
4. De volgens ons ongewenste aanleg van de verbindingsweg A8–A9

Daarnaast hebben we in 2024 een vastgoedstrategie ontwikkeld voor de verduurzaming van ons vastgoed, met als prioriteit de bouwwerken met monumentale of cultuurhistorische waarde.

De eerste concrete resultaten zijn inmiddels zichtbaar:

- De renovatie van Fort Zuidwijkermeer is afgerond
- De tuin rondom Huis Leyduin, gelegen op Buitenplaats Leyduin, is volledig opgeknapt

Hiermee is het doel voor 2024 gedeeltelijk bereikt.

Vastgoedstrategie
In onze natuurgebieden bevinden zich diverse bouwwerken. Om een beter inzicht te krijgen in deze vastgoedportefeuille en te bepalen hoe we deze bouwwerken kunnen benutten, hebben we een vastgoedstrategie opgesteld.
We onderscheiden drie categorieën bouwwerken:

1. Bouwwerken met (beschermde) monumentale of cultuurhistorische waarde
2. Bouwwerken die essentieel zijn voor natuurbeheer
3. Overige bouwwerken

Voor de laatste categorie bepaalt de strategie welke gebouwen we behouden en welke we afstoten. Daarnaast hebben we een inventarisatie uitgevoerd van exploitatie- en onderhoudskosten, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan voor de komende dertig jaar. Vanaf het boekjaar 2025 worden deze onderhoudskosten opgenomen in de begroting.

Verduurzaming vastgoed
We streven naar verduurzaming van ons vastgoed, met een eerste focus op bouwwerken met monumentale of cultuurhistorische waarde. In 2024 hebben we hier nog geen stappen in gezet, omdat we prioriteit hebben gegeven aan het opstellen van de vastgoedstrategie.
In 2025 werken we, samen met externe specialisten, aan een verduurzamingsplan. Hierbij kijken we niet alleen naar lange termijn oplossingen, maar ook naar 'quick wins' die snel resultaat opleveren.

Kompas Cultuurhistorisch Vastgoed
We gaan zorgvuldig om met ons cultuurhistorisch erfgoed. De vastgoedstrategie bepaalt de gebruiksmogelijkheden van deze gebouwen, waarbij rekening wordt gehouden met hun historische waarde en de bijbehorende kansen en beperkingen.
Er zijn twee overkoepelende richtlijnen opgesteld:

- Voor eendenkooien
- Voor bunkers (militair erfgoed)
- Het Huis Leyduin

Deze richtlijnen dienen als toetsingskader voor toekomstige exploitatie en verduurzaming van deze erfgoedlocaties.

Renovatie Fort Zuidwijkermeer
In 2024 is de renovatie van Fort Zuidwijkermeer afgerond. De huurder gebruikte al een deel van het fort voor het affineren van kazen, maar heeft nu de mogelijkheid om het gehele fort te benutten.

Fort Zuidwijkermeer / Foto: Loek Buter

Daarnaast zijn vier specifieke richtlijnen ontwikkeld voor bijzondere bouwwerken:

- De Genieloods met fortwachterswoning van Fort aan de Sint Aagtendijk
- De Genieloods bij Fort bij Veldhuis
- Het Kruitmagazijn Busch en Dam

Eendenkooi Uitgeest/ Foto: Aerovista

Groene Long & A8A9
Samen met bewonersgroepen, partnerorganisaties en agrariërs verzetten we ons tegen de aanleg van een verbindingsweg tussen de A8 en A9. Deze weg zou dwars door de kwetsbare Groene Long van Noord-Holland en de Stelling van Amsterdam lopen.
Het landschaps- inpassingsplan van de provincie Noord-Holland, bedoeld om de weg mogelijk te maken, zou zeker één miljard euro kosten—geld dat momenteel niet beschikbaar is. Daarom onderzoekt de provincie twee alternatieve routes, die eerder waren afgevallen.
In 2024 voerden we gesprekken met wethouders van gemeenten Zaanstad, Heemskerk en Beverwijk over ons idee om een groene impuls te geven aan het Groene Long-gebied. Ook vroegen we projectontwikkelaar BPD om advies. Met Gedeputeerde Olthof bespraken we de mogelijkheid om bij de alternatieve routes 'meekoppelkansen' te benutten, maar tot nu toe zijn die niet gevonden.
In het voorjaar van 2025 neemt de provincie een

besluit over het verdere traject. Dit is voor ons een belangrijk moment om opnieuw onze visie te delen.

Uitvoeringsprogramma Eendenkooien

Dit programma is een uitwerking van de eerder verschenen Eendenkooienvisie voor de vier eendenkooien van Landschap Noord-Holland: 't Zand, De Hoop, Van der Eng en Stokman.
Hierin zijn de jaarlijkse beheerkosten en investeringen voor grotere onderhoudswerkzaamheden, zoals het herstel van vangpijpen en het baggeren van watergangen, in kaart gebracht. Dankzij dit overzicht kunnen we het reguliere beheer goed plannen en aanvullende projecten starten om de eendenkooien in optimale staat te houden.
Een werkende eendenkooi met een kooiker is essentieel voor het behoud van de kooicirkel—een beschermde zone rondom de kooi waar rust heerst. In de toekomst zullen wilde eenden alleen nog gevangen worden voor onderzoeksdoeleinden, zoals ringonderzoek en onderzoek naar vogelziekten. Eventueel worden de eendenkooien ingezet voor de bestrijding van bastaard-eenden. De gesprekken hierover zijn gaande.

Stelling van Amsterdam

Voor het uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam van de provincie Noord-Holland zijn inrichtingsplannen verder uitgewerkt. Samen met pachters langs de Busch en Dam in Uitgeest hebben we vastgesteld waar historische beplanting, zoals knotwilgen, wordt teruggeplaatst. Daarnaast zijn er op twee locaties objecten van cortenstaal ontworpen om de liniedijk en het historische profiel ervan beter zichtbaar te maken. De benodigde vergunningen zijn verleend, en de uitvoering van het project staat gepland voor 2025.

Eerherstel voor tuin Huis Leyduin in Vogelenzang

Onlangs heeft de tuin van Huis Leyduin een grondige opknapbeurt gekregen. Het imposante rijksmonument uit 1921 straalde nog altijd zoals vroeger, maar de tuin had duidelijk betere tijden gekend. Wij vonden dat deze bijzondere locatie dat niet verdiende.
Daarom organiseerden we een crowdfundingactie en gingen aan de slag met plannen voor een nieuwe tuin. We onderzochten de ontstaansgeschiedenis, bestudeerden schetsen

Opening tuin Huis Leyduin / Foto: David Stegenga

van de beroemde landschapsarchitect L.A. Springer, en ontwierpen een tuin die recht doet aan het verleden.
Samen met de boswachter zorgde Natuurlijke Zaken voor de beplanting. Het eindresultaat mag er zijn: Huis Leyduin heeft weer een tuin met allure.

Nieuwe dagbestedingslocatie geopend bij natuurgebied Alverna

Aerdenhout heeft er een bijzondere werkplek bij. In 2024 openden Hartekamp Groep en Landschap Noord-Holland gezamenlijk een dagbestedingslocatie bij het klooster Alverna in Aerdenhout.
Deze locatie biedt ongeveer twaalf deelnemers met een verstandelijke beperking een fijne en praktische uitvalsbasis. Hier kunnen zij actief bijdragen aan het onderhoud van de natuur, terwijl tegelijkertijd sociaal contact wordt gestimuleerd.

Ambitie 5

Mensen betrekken bij natuur- en landschap

Mensen betrekken bij natuur en verbinden met ons werk, dat is wat we doen. Of het nu om actieve vrijwilligers gaat of om wandel- en fietsliefhebbers. Vrijwilligers ondersteunen we met kennis, materialen en een uitgebreid netwerk. Niet alleen in onze eigen gebieden, maar ook daarbuiten. We helpen natuurbeheerders om vrijwilligers op te leiden en te begeleiden. En we brengen mensen via werkdagen en excursies in contact met natuur. Natuurliefhebbers die niet direct zelf aan de slag willen, houden we betrokken via nieuwsbrieven en sociale media. We nodigen hen uit voor recreatieve activiteiten en bieden routes aan. Om bezoekers bewust te maken dat zij op bezoek zijn bij Landschap Noord-Holland vergroten we onze zichtbaarheid in het veld. Steun van natuurliefhebbers die de natuur een extra warm hart toedragen, is onmisbaar voor ons werk. Zij kunnen via donaties hun betrokkenheid bij ons werk tonen. Als dank houden wij hen op de hoogte over wat er leeft in onze natuurgebieden, bieden we excursies aan en af en toe iets extra's. Daar waar het kan, spelen we in op de trend dat mensen zich meer en meer uitspreken over ontwikkelingen in het landschap met impact op natuur en landschap. Bijvoorbeeld wanneer overheden mensen betrekken bij ruimtelijke plannen die effect hebben op onze natuurgebieden, kunnen we onze achterban daarop attenderen.

Resultaten 2024
In 2024 hebben we via het programma Betrekken bij Groen opnieuw een groot aantal vrijwilligers opgeleid. Dankzij nieuwe bebording, ons tijdschrift, de nieuwsbrieven en de nieuwe website hebben we geïnteresseerde Noord-Hollanders optimaal kunnen informeren én enthousiasmeren over de mogelijkheden voor recreatie in het groen. Hiermee is het doel voor 2024 gedeeltelijk bereikt.

Zichtbaarheid vergroten met nieuwe bebording

Sinds 2019 werken we aan het verbeteren van onze zichtbaarheid in natuurgebieden door middel van nieuwe terreinbebording. Eendenkooi 't Zand en Naaldenveld zijn inmiddels voorzien van vernieuwde borden. Voor Overplaats/Bennebroekbos werden eveneens nieuwe borden geleverd, maar deze raakten helaas beschadigd. We zijn hierover in gesprek met de leverancier om een oplossing te vinden.

Momenteel werken we aan de bebording voor twee grote, waterrijke natuurgebieden: Ilperveld en Eilandspolder. Deze zullen vóór het broedseizoen worden geplaatst. Daarnaast is het vervangingstraject gestart voor de bebording van Nollenland van Abbestede en Zandpolder. In 2025 zullen de belangrijkste gebieden voorzien zijn, waarna we doorgaan met de kleinere natuurgebieden en versnipperde landschappen.

Groene Strand: laatste fase in zicht

Het project Groene Strand, dat in 2019 met vaste partners van start ging, loopt halverwege 2025 af. In 2024 is gewerkt aan de afronding. Inmiddels is 19,5 km van de geplande circa 20 km aan groen strand gerealiseerd. Er zijn drie Groene Strand Wimpels in Bloemendaal, Heemskerk en Camperduin geplaatst.

Daarnaast is in de zomer van 2024 een nieuwe strand- community gestart in Zwanenwater/Callantsoog in samenwerking met Natuurmonumenten. Een strand- community in Petten is in oprichting. Het doel voor 2024 was om de bestaande locaties (Bloemendaal, Heemskerk en Camperduin) organisatorisch en financieel te verankeren bij de gemeenten. Dit is succesvol afgerond.
Het broedsucces van de bontbekplevier wordt steeds beter gemonitord. Bij Camperduin beschermden 14 vrijwilligers in totaal 7 nesten. Het eerste nest werd op 21 mei gevonden. Drie nesten

waren succesvol, waarbij vier jongen vliegvlug werden. Op Texel werden 11 broedparen gevolgd, met een broedsucces van 80%.

Bontbekplevier / Foto: Menno Schaefer

Uitbreiding Meetnet KLE voor vrijwilligers

Het Meetnet Landschapselementen (MLE) brengt in 12 provincies kleine landschapselementen in kaart. Het doel is om de staat van het landschap vast te leggen en veranderingen over de jaren te documenteren. Hiervoor wordt een 5-jaarlijkse monitoringscyclus gehanteerd.
Dit jaar zijn de meetresultaten voor het eerst visueel gepresenteerd, waardoor het aantrekkelijker is geworden voor vrijwilligers om in hun eigen regio mee te inventariseren. Er is een cursus ontwikkeld en de werkwijze is voorbereid. In het veldwerkseizoen van 2025 worden extra meetlocaties geïnventariseerd.

Vernieuwing van 't Kuitje: natuurbeleving in een nieuw jasje

't Kuitje is van oudsher een natuurinformatiecentrum aan de Balgzanddijk bij Den Helder, gericht op educatie en beleving van het wad (Balgzand). Jarenlang werden hier excursies gegeven door een groep enthousiaste vrijwilligers, ondersteund door de Waddenvereniging. Vanwege hun hoge leeftijd (>80 jaar) zijn deze activiteiten inmiddels gestopt.

Om de natuurbeleving van het wad nieuw leven in te blazen, willen we 't Kuitje renoveren en vernieuwen. Dit omvat een opfrissing van de educatie, voorlichting en voorzieningen. Het project wordt geleid door een extern projectleider en uitgevoerd door een team van interne deskundigen van Communicatie en Marketing, gebiedsteam Wadden en Duinen en Betrekken bij Groen.
Er is een Plan van Aanpak en begroting opgesteld. De financiering voor de werving en opleiding van nieuwe vrijwilligers is al rond via Stichting De Versterking. Verdere financiering zal grotendeels komen uit het Programma Rondje Waddenbaai, een provinciaal initiatief voor een recreatieve fietsroute tussen Den Oever en Den Helder, met een veerverbinding naar Oudeschild (Texel). Echter, vanwege concrete plannen voor de vernieuwing van het gemaal op deze locatie, met oog op de toekomstige spuicapaciteit, zal het Balgzand vanaf 2026 t/m 2027 niet toegankelijk zijn. Hierdoor wordt de uitvoering van het project uitgesteld tot eind 2026. Stichting De Versterking heeft ingestemd met deze verschuiving.

Gun dieren de rust om hun jongen groot te brengen

Elk jaar vragen we aandacht voor het kwetsbare broedseizoen in de natuur. In deze periode zoeken dieren een partner, broeden ze hun eieren uit en worden talloze jongen geboren. De lentemaanden zijn cruciaal voor veel diersoorten, en het is dan ook van groot belang om de natuur voldoende rust te gunnen.
Via verschillende communicatiemiddelen benadrukken we het belang van respect voor de natuur in deze periode. In 2024 legde de boswachter in de weidevogelgebieden extra nadruk op het hoopvolle broedsucces van kwetsbare weidevogels.

Natuurliefhebbers betrokken bij de lobby tegen ongewenste ontwikkelingen

Natuurliefhebbers actief betrokken bij de lobby tegen ongewenste ontwikkelingen
We hebben onze standpunten en alternatieve voorstellen kenbaar gemaakt bij overheden over twee belangrijke kwesties:

- De aanleg van een 380 kV-hoogspanningskabel door Noord-Holland
- Het voornemen om de regels voor Beschermde Landschappen te versoepelen

Onze oproep aan natuurliefhebbers en beschermers leverde honderden zienswijzen op bij de betrokken overheden. Helaas konden we het besluit om de regels voor woningbouw in Beschermde Landschappen niet tegenhouden.

Molens bij Schermerhorn / Foto: Menno Schaefer

Wel zijn we samen met natuurorganisaties in gesprek met het ministerie, dat momenteel een milieueffectrapportage uitvoert over mogelijke aanlandingslocaties voor de hoogspanningsmasten. Begin 2026 volgt een overheidsbesluit. Tegen die tijd laten wij opnieuw van ons horen en informeren we onze achterban over de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Steun voor meer natuur in de binnenduinrand van Zuid-Kennemerland

We hebben natuurliefhebbers in Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Santpoort gewezen op bijeenkomsten van de provincie Noord-Holland over het uitbreiden van natuur in de binnenduinrand van Zuid-Kennemerland. Dit draagt bij aan het versterken van het Natuur Netwerk in Noord-Holland, een initiatief dat wij van harte ondersteunen.
De realisatie van dit natuurnetwerk loopt sterk achter. Daarom riepen we bewoners op om deze bijeenkomsten bij te wonen en deel te nemen aan het gesprek over hun eigen omgeving. Hier kwamen 60 tot 100 mensen per bijeenkomst op af, grotendeels bewoners.
Tijdens de bijeenkomsten bleek dat veel mensen natuurversterking en recreatiemogelijkheden in het gebied belangrijk vinden. Ook werden zorgen geuit over het gebruik van bestrijdingsmiddelen op bollenland en de gevolgen hiervan voor mens, natuur en milieu.

Grote steun voor crowdfundingactie in Middelpolder

In juni 2024 startten we een actie om de afkalvende oevers in de Middelpolder te herstellen. Dit poldergebied, gelegen tussen Amstelveen en Amsterdam, is een oase van rust en een belangrijk broedgebied voor weidevogels. Door erosie verdween waardevolle natuur in het water.
We hadden €60.000 nodig, maar dankzij massale donaties liep de teller op tot €80.000. Hierdoor konden we extra meters oever herstellen. In het najaar is het herstel succesvol uitgevoerd—een prachtig resultaat!

Financiering voor otteronderzoek

We ontvingen €5.000 van 'Rondje Pampus' voor onderzoek naar de aanwezigheid van de otter in de regio van het Ilperveld. Sinds 2016 is de otter meerdere keren waargenomen bij Muiderberg en sinds 2020 ook in het IJ-meer bij Amsterdam.
Om deze waarnemingen te bevestigen, heeft Natuurlijke Zaken wildcamera's geplaatst. Deze kunnen op afstand worden uitgelezen om verstoring in het veld te minimaliseren. Tot nu toe is de otter nog niet gespot, maar de camera's legden wel andere dieren vast, zoals boommarters, hermelijnen en diverse vogelsoorten. Het onderzoek loopt nog twee jaar.

Afkalvende oevers Middelpolder / Foto: Yorinde Diepstraten

Nieuwe duurzame excursieboot voor Ilperveld

Dankzij honderden donateurs en eigen middelen konden we in 2023 een nieuwe excursieboot aanschaffen. In 2024 is deze stille, elektrische boot in gebruik genomen in het Ilperveld.
De geruisloze vaart zorgt ervoor dat bezoekers optimaal de weidsheid en rust van het natuurgebied kunnen ervaren. De boot is bovendien toegankelijk voor rolstoelgebruikers en voldoet aan alle certificeringsvereisten.

Maaien met de zeis wint aan populariteit

Het eeuwenoude ambacht van maaien met de zeis was bijna verdwenen en werd nog slechts door een handjevol oudere mannen beoefend. Om dit vak weer nieuw leven in te blazen, hebben we jaarlijks een landelijke zeiswedstrijd georganiseerd en zeisdocenten opgeleid.
Het team van Betrekken bij Groen biedt al jaren zeiscursussen aan vrijwilligers. Dit jaar werd ook een cursus voor particulieren georganiseerd, waarbij een zeisdocent samen met een smid werkte aan het op maat smeden van zeisbladen voor een optimale snijhoek. De cursus zat vol, en de enthousiaste deelnemers—mannen en vrouwen van verschillende leeftijden—kochten meteen hun eigen zeis.
We merken een groeiende interesse in zeismaaien, zowel onder particulieren als professionals. Gemeenten tonen eveneens belangstelling voor het oprichten van zeisbrigades om ecologisch beheerde bermen en oevers te maaien.
In 2024 hebben we onze 25 uitleenzeisen 173 keer uitgeleend via het vrijwilligersgereedschaps-depot.

Natuurwerkdag 2024: een succesvolle inzet voor natuurbehoud

Elk jaar op de eerste zaterdag van november organiseren we de Natuurwerkdag. Dit initiatief biedt vrijwilligersgroepen en buurtinitiatieven de kans om gezamenlijk klussen uit te voeren die bijdragen aan natuur en biodiversiteit. Omdat er steeds meer animo is, worden de Natuurwerkdagen inmiddels zowel op vrijdag als zaterdag georganiseerd, zodat ook scholen en bedrijven kunnen deelnemen. Het was een uitdaging om alle klussen op tijd op de website (Home - Natuurwerkdag) te plaatsen en media-aandacht te genereren, maar het is gelukt!

Vrijwilligers aan het werk / Foto: Yorinde Diepstraten

Resultaten van 2024

- 67 klussen aangemeld
- 1000 vrijwilligers actief
- 735 machines en gereedschappen uitgeleend op 29 locaties

Dit jaar waren we met gedeputeerde Kocken te gast bij de vrijwilligersgroep De Vrije Geer in Amsterdam. Hier werd het belang van vrijwilligerswerk in de natuur benadrukt. We blijven ons inzetten om via het Betrekken bij Groen-programma vrijwilligers te ondersteunen in hun waardevolle bijdrage aan natuurbehoud.

Financieel beleid en financiële resultaten

Algemeen

Stichting Landschap Noord-Holland heeft als stichting geen winststreven. In principe zorgen we ervoor dat de bestedingen niet hoger zijn dan de beschikbare middelen.
Om dit te waarborgen, wordt voorafgaand aan elk kalenderjaar een sluitende begroting opgesteld voor baten en lasten, die door de Raad van Toezicht wordt goedgekeurd.
Voor incidentele uitgaven worden aparte voorstellen ingediend. Ook hiervoor is de toestemming van de Raad van Toezicht vereist, voordat gebruik kan worden gemaakt van de daarvoor beschikbare reserves en fondsen.

In de jaarrekening worden in de Staat van baten en lasten de uitkomsten vergeleken met de begroting en vorig jaar.
In het overzicht Bestemming van baten en lasten wordt weergegeven hoe het saldo van baten en lasten, de onttrekkingen aan reserves en fondsen en de toevoegingen aan reserves en fondsen zijn, verwerkt.

Financiële resultaten

In 2024 is de schikking in de staatssteunprocedure van € 3.543.000 de grootste individuele uitgave. Deze uitgave is tevens de belangrijkste oorzaak van het sterk negatieve saldo van baten en lasten. Zonder deze schikking zou het tekort uit zijn gekomen op € 379.000. Verdere toelichting op deze schikking is opgenomen verderop in dit hoofdstuk en in de jaarrekening.

In 2024 is het algehele niveau van activiteiten om onze doelstellingen te realiseren fors gestegen. Dit is mogelijk gemaakt door het verwerven van meer baten, zoals hieronder en verder in dit hoofdstuk toegelicht, en een bijna 10% uitbreiding van de capaciteit bij onze medewerkers.

De baten uit particuliere bijdragen zijn in totaal met € 777.000 toegenomen. Deze groei is vooral het resultaat van € 421.000 meer uit nalatenschappen en € 254.000 meer uit giften. Binnen de categorie baten van andere organisaties zonder winststreven was er een toename van € 1.129.000. Deze stijging is volledig toe te schrijven aan bijdragen van Vogelbescherming Nederland, in het kader van een groot project gericht op het herstel van gezonde vogelpopulaties in het Waddengebied.
De grote stijging van de baten uit de levering van diensten, tot een bedrag van € 2.087.000 hangt samen met de aanzienlijke groei van het aantal en de omvang van projecten met als meest in het oog springend het Veen Innovatie Programma Nederland.

Met de stijging van de baten hebben de uitgaven voor onze activiteiten ook kunnen stijgen. Tevens zijn er meer projecten mogelijk gemaakt door hogere onttrekkingen uit reserves en fondsen, ter waarde van € 1.101.000.
De belangrijkste stijgingen zijn de uitgaven voor uitbesteed werk, met € 3.074.000 voor bijvoorbeeld inzet specialistisch onderzoek en aannemers en de uitgaven voor personeel met € 849.000 voornamelijk vanwege de uitbreiding van de capaciteit.

Bronnen van inkomsten

De belangrijkste inkomstenbronnen voor de werkorganisatie zijn bijdragen van subsidieverleners (provinciaal en landelijk), donateurs en de Nationale Postcode Loterij.
De jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij, die via LandschappenNL wordt overgemaakt aan Stichting Landschap Noord-Holland. De huidige samenwerking met de Loterij loopt tot en met 2025. Het proces om tot een nieuwe meerjarige financiële ondersteuning te komen is in het begin van 2025 gestart.
We bedanken de deelnemers van de Postcode Lotterij voor de bijdrage aan de Noord-Hollandse Natuur. De bijdrage is ingezet voor het Betrekken bij Groen programma, de bescherming van de weidevogel, ons cultureel erfgoed en het ontwikkelen van toekomstbestendig natuur.

De andere belangrijke inkomstenbronnen voor de werkorganisatie zijn bijdragen van subsidieverleners (provinciaal en landelijk) en donateurs. Een aandachtspunt voor de stichting is het risico op het wegvallen van structurele subsidies in de toekomst. We volgen deze ontwikkelingen nauwgezet en maken waar nodig gebruik van lobby en public relations om mogelijke ongewenste beleidswijzigingen tegen te gaan.

Binnen de afdelingen van Natuurlijke Zaken is ook sprake van omzet uit dienstverlening aan niet-subsidiegevers. De inrichting van deze afdelingen en de bijbehorende organisatorische eenheden is zodanig dat zij flexibel kunnen meebewegen met de ontwikkelingen in de vraag.

Schikking klachtenprocedure staatssteun

In voorgaande jaren vermeldden wij in onze jaarrekening een risico naar aanleiding van een klacht ingediend bij de Europese Commissie door de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters (VGG) ,over de PNB-regeling. Van 1993 tot en met 2011 bestond deze subsidieregeling, waarmee alleen natuurbeschermingsorganisaties Natuurmonumenten en de 12 Provinciale Landschappen grond konden verwerven met het oog op natuurbehoud. Particuliere grondbezitters, verenigd in de VGG, vonden het onterecht dat zij geen gelijke aanspraak hadden op die aankoopsubsidie, die zij beschouwen als ongeoorloofde staatssteun. Na jarenlange discussies met het ministerie van LVVN en de betreffende natuurbeschermingsorganisaties dienden zij in 2008 een klacht in bij de Europese Commissie. In 2012 werd de subsidieregeling beëindigd. Door de Europese Commissie is een onderzoek ingesteld naar de rechtmatigheid van uitgekeerde aankoopsubsidies.

Natuurmonumenten en de 12 Provinciale Landschappen zagen een eventuele nieuwe formele beoordeling door de Europese Commissie met vertrouwen tegemoet. Mocht de Europese Commissie echter na herbeoordeling toch tot de conclusie komen dat sprake zou zijn van (on)verenigbare staatssteun, dan zou de Staat gedwongen kunnen zijn (een deel van) de ontvangen steun en/of de rente daarover terug te vorderen van de natuurbeschermingsorganisaties, hetgeen materiële gevolgen had kunnen hebben voor de financiële positie van de natuurbeschermi ngsorganisaties.

Deze onzekerheid over de uitkomst van het onderzoek door de Europese Commissie zijn ten einde gekomen nu betrokkenen in 2024 een schikking hebben getroffen. Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van deze schikking circa € 80 miljoen storten in een door de VGG opgericht fonds. Met de middelen in het fonds zal het particuliere natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen. De VGG heeft de klacht ingetrokken en de Europese Commissie heeft het dossier in november gesloten.
De particuliere grondbezitters en natuurbeschermingsorganisaties staan nu weer schouder aan schouder in plaats van tegenover elkaar. Dat is goed nieuws voor alle natuur(liefhebbers) in Nederland.

Onder regie van LVVN-Staatssecretaris Jean Rummenie hebben de Staat (LVVN, Staatsbosbeheer en Rijksvastgoedbedrijf), Terreinbeherende organisaties en VGG tevens een convenant ondertekend, waarin duidelijke afspraken staan over het verkoopproces van gronden met de eindbestemming natuur door overheden. Dit convenant sluit aan op Didamarrest 1 en 2 en voorkomt juridische procedures in de toekomst.

Het voortslepen van de klachtprocedure bracht onzekerheid en hoge kosten met zich mee.
We werken juist graag samen met particuliere grondbezitters om de natuur te beschermen en te versterken en om belangrijke maatschappelijke uitdagingen in het buitengebied aan te gaan. Juist in deze tijd, waarin alle handen nodig zijn voor de natuur.

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen richten zich niet alleen op de natuur in de eigen terreinen, maar maken zich ook sterk voor de natuurkwaliteit daarbuiten. Het door de VGG op te richten fonds draagt bij aan deze missie.In de jaarrekening is de cijfermatige verwerking opgenomen van de storting in het genoemde fonds.

Groenploeg

In 2024 heeft de afdeling Groenploeg opnieuw een hogere omzet behaald. Door het uitzonderlijk natte weer zijn echter de kosten per project gestegen. Dit kwam onder andere door de extra afvoer van zwaarder maaisel en de uitdaging om moeilijk bereikbare terreinen te beheren, wat een negatieve invloed had op de productiviteit.

Aan het begin van 2024 zijn twee nieuwe werkvoorbereiders gestart. Zij hebben in korte tijd veel geleerd en hun taken uitstekend opgepakt.

Onderzoek en Advies

In 2024 heeft de afdeling Onderzoek en Advies een hoge omzet behaald met een goed rendement op de projecten. Een strakke sturing op specifieke onderdelen blijft essentieel, zoals kostenbeheersing, productiviteit en tariefoptimalisatie.

Vooralsnog zijn er geen negatieve effecten van economische krimp merkbaar binnen de markt of bij (grotere) opdrachtgevers. De grootste uitdaging in de sector blijft het tekort aan deskundig personeel. Ondanks deze krapte is de afdeling zowel in omvang als in kwaliteit verder gegroeid en versterkt.

Gebieden

Binnen de afdeling Gebieden is de begroting op orde, zowel op operationeel niveau als voor het meerjarige (non-cyclische) beheer. Naast deze aspecten is er gewerkt aan de behoefte om ook het planmatige vastgoedonderhoud beter te integreren in de begrotingscyclus.
Dit gebeurt op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) en de vastgoedstrategie, waarbij adequate reserveringen zijn opgenomen.
Vanaf het boekjaar 2025 is deze aanpak volledig doorgevoerd, waardoor de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden ook in de toekomst is gewaarborgd.

Marketing en Communicatie

Binnen de afdeling Communicatie is veel inzet gericht op fondsenwerving, met als doel de inkomsten uit donateurs te behouden en waar mogelijk te vergroten. In 2024 is, als compensatie voor gestegen kosten, de minimale jaarbijdrage met 10% verhoogd, van € 25,- naar € 27,50. Deze aanpassing heeft niet geleid tot een toename in opzeggingen. Het aantal Beschermers – natuurliefhebbers die ons werk steunen met een structurele maandelijkse of jaarlijkse bijdrage – daalde slechts licht met 1%.Het aantal eenmalige giftgevers liet daarentegen een sterkere terugval van 12% zien. Hier ligt een duidelijke uitdaging voor de komende jaren, waarbij we meer inspanning zullen leveren om juist deze groep donateurs te behouden en te betrekken.
Periodiek schenken blijft een aantrekkelijke mogelijkheid voor donateurs om ons werk langdurig te ondersteunen. In 2024 steeg het aantal periodieke schenkers licht met 2%.

Gedurende het jaar hebben we actief gecommuniceerd over nieuwe grondaankopen, waarmee we additionele inkomsten voor het Noord-Hollands Natuurfonds hebben weten te realiseren.
De actie rond de aankoop van 20 hectare in het Ilperveld in september bracht meer dan € 110.000 op. Ook twee acties voor regionale projecten leverden mooie resultaten op:

- € 42.000 voor de aanleg van Vissenbossen in het Amstelmeer
- € 84.000 voor het herstel van natuurvriendelijke oevers in de Middelpolder

Bij deze laatste actie was de betrokkenheid van omwonenden bijzonder groot. Dankzij lokale initiatieven is er veel geld ingezameld en zijn er nieuwe giftgevers geworven in de regio Amstelveen.

De inkomsten uit zakelijke fondsenwerving via bedrijven (€55k) bleven op peil, van vermogensfondsen ontvingen we bijdrages (315K) voor het realiseren van klimaat bestendige natuur, het aankopen van grond en projecten zoals het aanschaffen van een insectenhotel of ontwikkelen van een natuureducatie video.

Binnen de afdeling Marketing en Communicatie ligt de focus op het verhogen van inkomsten en het stabiliseren, en waar mogelijk laten groeien, van het aantal donateurs. De fondsenwervende strategie draagt hier op positieve wijze aan bij.
Het succes van deze strategie is essentieel voor een solide bijdrage van donateurs aan de primaire doelstellingen van de stichting.
Daarnaast wordt strategisch ingespeeld op ontwikkelingen in de markt van particuliere giftgevers, met een toenemende nadruk op actiematige donaties.
Tot slot ontwikkelt de afdeling een nieuwe strategie om de ambitie — 250 hectare extra natuurgrond realiseren binnen de meerjarenbeleidsplanperiode tot 2026 — financieel haalbaar te maken. Deze strategie wordt in 2025 afgerond en geïmplementeerd.

Betrekken bij Groen

Binnen deze afdeling wordt structureel bijgedragen door de Provincie Noord-Holland via het gelijknamige programma. Deze subsidie, samen met de bijdrage uit de Nationale Postcode Loterij, vormt de vaste financiële basis van de

afdeling. Naast deze structurele subsidies zijn er jaarlijks ook conjuncturele geldstromen, gekoppeld aan de doelstellingen binnen het programma. Het wegvallen of tegenvallen van deze middelen kan een risico vormen voor het financiële resultaat. Daarom worden de geldstromen continu gemonitord via diverse rapportages.

Bij tegenvallende resultaten worden vaste medewerkers flexibel ingezet, zodat zij productief blijven binnen andere afdelingen, zowel intern als extern. Hierdoor kunnen activiteiten zoveel mogelijk kostenneutraal worden uitgevoerd.

Financiën & Bedrijfsvoering

Kostenbeheersing is een primaire doelstelling binnen deze afdeling. Het begrotingsresultaat van afzonderlijke afdelingen is nauw verbonden aan de doelen die door het managementteam (MT) zijn vastgesteld.

Bij tegenvallende resultaten binnen de organisatie kunnen bepaalde uitgaven worden uitgesteld of bevroren. Denk hierbij aan investeringen in ICT, opleidingen, externe advisering en inhuur. Tegelijkertijd investeert de stichting in de ontwikkeling van personeel en organisatie. Dit vraagt om extra financiële middelen, maar draagt bij aan een structurele verbetering van de organisatie op de lange termijn.

Algemeen – Balans & Liquiditeit

De balansverhoudingen van de organisatie zijn positief. Alle beschikbare middelen zijn momenteel liquide of geïnvesteerd in activa. De solvabiliteit (54%) en liquiditeit (2,1) zijn door de verwerking van de schikking met de VGG weliswaar iets afgenomen, maar blijven op een voldoende niveau.
Op dit moment houdt de stichting al haar middelen liquide. Investeringen worden volledig gefinancierd vanuit deze liquide middelen, zonder gebruik te maken van additioneel vreemd vermogen.

In 2023 is het beleggingsstatuut herzien. Hierdoor is het mogelijk om – indien gewenst – op een geschikt moment een deel van de liquide middelen vast te leggen voor de middellange tot lange termijn.

Continuïteitsreserve

Deze reserve is ingesteld om de financiële risico's van de stichting op korte en middellange termijn af te dekken. Het doel is om te waarborgen dat de stichting haar doelstellingen ook in de toekomst kan blijven uitvoeren. Deze reserve wordt beschouwd als het weerstandsvermogen van de stichting.

In de verslagperiode heeft de Raad van Toezicht ingestemd met een nieuwe streefwaarde van de continuïteitsreserve. De ambitie is om deze aan te houden conform de wettelijke vereisten. De beoogde omvang bedraagt momenteel ongeveer € 2,5 miljoen.
Als gevolg van de schikking met de VGG is de reserve onder de nagestreefde hoogte voor de middellange termijn gezakt. In de komende jaren wordt ernaar gestreefd om dit niveau weer te herstellen.

Governance

Organisatiestructuur

De organisatie wordt geleid door één directeur-bestuurder. Deze is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van het werk zoals vastgelegd in het Meerjarenbeleidsplan (MBP) en het bijbehorende jaarplan met de vastgestelde begroting. De directeur werkt binnen de kaders van het directiestatuut.
De Raad van Toezicht houdt toezicht op het door de directeur gevoerde beleid. Leden van de Raad worden benoemd voor een periode van vier jaar, met de mogelijkheid tot verlenging. Er is een rooster van aftreden vastgesteld.
Voor de voorbereiding van vergaderingen van de Raad van Toezicht functioneert een Financiële Commissie, bestaande uit twee leden van de Raad. Deze commissie bereidt financiële onderwerpen voor, zodat deze effectief besproken kunnen worden in de Raad. Daarnaast adviseert de commissie de Raad.
De directeur dient notities in, licht gemaakte keuzes toe en legt hierover verantwoording af. Belangrijke kwesties en noodzakelijke afwegingen worden vooraf besproken binnen de Financiële Commissie. Dit biedt ruimte om gezamenlijk een beeld te vormen over het korte- en langetermijnbeleid van Landschap Noord-Holland.

De uiteindelijke besluiten en goedkeuringen met betrekking tot financiële onderwerpen worden genomen door de Raad van Toezicht.

Evaluatie en zelfreflectie
Het functioneren van de directeur wordt jaarlijks geëvalueerd door de Raad van Toezicht. De voorzitter en een lid van de Raad (de remuneratiecommissie) voeren het jaarlijkse functionerings- en beoordelingsgesprek met de directeur.

Daarnaast voert de Raad van Toezicht regelmatig zelfevaluaties uit om het toezicht, bestuur en de uitvoering te beoordelen. Deze evaluaties geven inzicht in het functioneren en de effectiviteit van de leden en hun samenwerking. Ze bieden bovendien aanknopingspunten voor verbeteringen in werkwijze en besluitvorming. Eén keer per twee jaar wordt deze zelfevaluatie begeleid door een onafhankelijke partij. Dit proces is vastgelegd in de statuten van de organisatie.

Organogram

Hieronder is een organogram van de organisatie opgenomen.

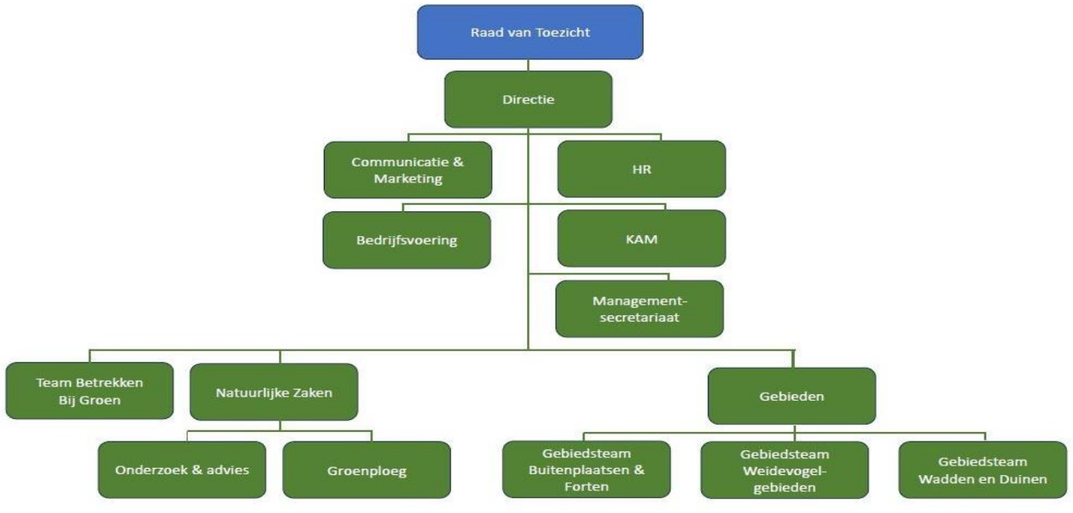

Samenstelling Directie

Hieronder zijn de naam en nevenfuncties van de directeur weergegeven.

Naam	Nevenfuncties in 2024
Bas Rüter	• Lid van de Raad van Toezicht van De Vlinderstichting • Voorzitter Algemene Ledenvergadering van de coöperatieve vereniging Bionext, de brancheorganisatie voor de biologische landbouw • Lid Algemeen Bestuur van de Topsector Agrifood namens het duurzame MKB • Bestuurslid portefeuille duurzaamheid VvE Julianaduin

Samenstelling Raad van Toezicht

Hieronder is een overzicht opgenomen met de namen en relevante nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht van Landschap Noord-Holland in 2024.

Naam	Nevenfuncties
Rosemarijn Dral, voorzitter tot en met 27 juni 2024 lid met ingang van 28 juni 2024	**1 januari 2024 tot 3 juli 2024** • Wethouder en locoburgemeester in de gemeente Oostzaan • Voorzitter van het algemeen bestuur OVER-gemeenten • Voorzitter van het dagelijks bestuur OVER-gemeenten • Voorzitter van de Schepenbank VVD bestuurdersvereniging • Bestuur platform hoogspanning • Lid van het algemeen bestuur ODijmond • Lid van de regioraad Vervoerregio • Lid van de rekeningcommissie Vervoerregio • Lid van de bezwaarschriftencommissie Vervoerregio • Lid van de klankbordgroep OV Vervoerregio • Lid bestuur van de bestuurdersvereniging VVD Noord-Holland • Lid BRS (Bestuurlijke Regie Schiphol) **Vanaf 4 juli 2024** • Tweede Kamerlid **Heel 2024** • Lid van de Raad van Toezicht LandschappenNL
Luc Kohsiek, lid tot en met 27 juni 2024 voorzitter vanaf 28 juni 2024	• Voorzitter RVC drinkwaterbedrijf Evides • Voorzitter RvA Wageningen Marien • Voorzitter Adviescommissie Infrastructuur ministerie I&W • Lid RvT Geonovum • Lid RvT Zuiderzeemuseum • Lid Commissie versnellen woningbouw ministerie VRO
Jeroen Huisman, lid	• Bestuurder van Bjust BV • Projectmanager Data & Analytics Ministerie van Economische Zaken en Klimaat / Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit • Voorzitter Stichting Felix voor het goede doel • Lid Kascommissie VVE Hotel de Timmerfabriek
Vera Dalm	• Programmamanager Groene Schaalsprong, Klimaatadaptatie en Bomen voor de gemeente Utrecht (functie) • Adviseur Interbestuurlijk Programma VTH (zelfstandig) • MOTIVAR; begeleiden van workshops en gesprekken (zelfstandig) • Voorzitter GroenLinks afdeling de Ronde Venen (onbezoldigd) • Bestuurslid bij diverse muziekorganisaties (onbezoldigd)
Fred Ruiten	• Wethouder en locoburgemeester in de gemeente Dijk en Waard • Lid van het algemeen bestuur Geestmerambacht • Lid dagelijks bestuur Cocensus • Lid dagelijks bestuur Zaffier • Lid algemeen bestuur Regionaal Historisch Centrum Alkmaar • Penningmeester van de stichting 180 • Lid Raad van Toezicht stichting Click F1 • Penningmeester stichting Kapelkerk Alkmaar • Penningmeester stichting Truus Wijsmuller-Meijer
Hanneke Propitius	• Directeur-bestuurder stichting Lezen en Schrijven • Bestuurslid R.G. Ruijs stichting-Bevrijdingsfestival Den Haag

Bezoldigingsbeleid
Directie, Raad van Toezicht en medewerkers

Directie
De werkorganisatie van Landschap Noord-Holland wordt geleid door een directeur-bestuurder. Landschap Noord-Holland neemt deel aan de Raam CAO Bos & Natuur en hanteert een eigen ondernemersdeel met bijbehorende salaristabellen.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de organisatie mede de 'Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht'. Deze regeling stelt, op basis van zwaartecriteria, een maximumnorm vast voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij Landschap Noord-Holland wordt uitgevoerd door de Raad van Toezicht. Dit resulteert in een BSD-score van 500 punten, met een maximaal toegestaan totaalbedrag van € 231.463,- (1 fte / 12 maanden) voor jaarinkomen, belaste vergoedingen/bijtellingen, werkgeversbijdrage pensioen en overige beloningen op termijn.

Het gezamenlijk, voor toetsing relevante, werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in 2024 in totaal € 137.552,-. Zowel dit totaal als de individuele, naar 1 fte / 12 maanden herrekende jaarinkomens blijven ruim onder het vastgestelde maximum.

Naast bovengenoemde regeling is er ook getoetst aan de Wet Normering Topinkomens (WNT). De uitwerking hiervan is opgenomen in de jaarrekening onder het onderdeel Bezoldiging directie.

Raad van Toezicht
De leden van de Raad van Toezicht voeren hun activiteiten onbezoldigd uit.

Medewerkers
Landschap Noord-Holland hanteert de CAO Bos & Natuur, ondernemingsdeel Landschappen met de bijbehorende salaristabellen.

Gedragscode en richtlijnen

Gedragscode medewerkers
Voor alle medewerkers binnen onze organisatie geldt dat zij handelen volgens de geldende gedragscode. Grensoverschrijdend gedrag wordt niet geaccepteerd.
In 2024 hebben we extra aandacht besteed aan dit onderwerp via onze interne 'Integriteitsagenda'. Nieuwe medewerkers volgden een integriteitstraining, waarin met praktische voorbeelden werd gewerkt aan bewustwording en werden tips aangereikt.
Daarnaast zijn er in samenwerking met medewerkers duidelijke samenwerkingsafspraken en omgangsvormen opgesteld en vastgelegd.

Gedragscode Raad van Toezicht 'Code of conduct'
Alle leden van de Raad van Toezicht hebben een 'Code of conduct' ondertekend, met deze gedragscode voor onze bestuurders geven wij invulling aan een betrokken vorm van integriteit.

Vertrouwenspersoon, externe vertrouwenspersoon en klokkenluidersregeling
Landschap Noord-Holland neemt haar verantwoordelijkheid in het bieden van vertrouwelijke ondersteuning met behoud van anonimiteit bij klachten of schendingen van persoonlijke of organisatorische integriteit. Medewerkers hebben de mogelijkheid om zowel een interne als externe vertrouwenspersoon te raadplegen.

Bij vermoedens van fraude of financiële integriteitsproblemen is de externe vertrouwenspersoon bevoegd om op te treden en door te verwijzen naar het Huis van Klokkenluiders. Deze regelingen zijn intern geborgd en worden ook gepubliceerd op de website van Landschap Noord-Holland.

Wijzigingen en gebruik in 2024
Per april 2024 heeft de interne vertrouwenspersoon haar rol overgedragen aan een collega.

In 2024 is de interne vertrouwenspersoon 8 keer geraadpleegd door medewerkers. De externe vertrouwenspersoon is 2 keer benaderd, waarvan 1 medewerker en 1 vrijwilliger. Deze cijfers worden op anonieme basis besproken in het managementteam (MT).

Certificeringen: Kwaliteit, Arbo, Milieu en Duurzaamheid

ISO 9001 en VCA*
Binnen Stichting Landschap Noord-Holland zijn de afdelingen onder Natuurlijke Zaken gecertificeerd volgens:
- ISO 9001: van toepassing op Onderzoek & Advies en de Groenploeg
- VCA: van toepassing op de Groenploeg

In 2024 zijn de hercertificatie-audits met een positief resultaat afgerond en zijn de certificaten opnieuw voor drie jaar verlengd. Er waren geen tekortkomingen, maar enkele verbeterpunten zijn vastgesteld, die in 2025 worden opgepakt.

Groenkeur en Kleurkeur Groen
De afdelingen onder Natuurlijke Zaken zijn gecertificeerd volgens:
- Groenkeur
- Kleurkeur Groen

Groenkeur
Groenkeur is een norm die aanvullende eisen stelt bovenop ISO 9001. In 2023 is het eisenpakket herzien en bevat nu richtlijnen over vijf duurzaamheidsthema's:
- Klimaat
- Milieu
- Biodiversiteit
- Circulariteit
- Mens

Tijdens de hercertificeringsaudit werden enkele afwijkingen vastgesteld, waaronder:
- Gebrek aan inzicht in de nulsituatie van klimaat en circulariteit
- Ontbrekende meetbare doelstellingen voor de komende jaren

Deze afwijkingen zijn eind 2024 afgehandeld. Dit heeft geleid tot het opstellen van een Meerjarenplan Duurzaamheid (2025-2027), dat is gepubliceerd op onze website en dient als aanvulling op het Meerjarenbeleidsplan van Landschap Noord-Holland. Het Groenkeur-certificaat is opnieuw voor drie jaar verlengd.

Kleurkeur Groen
Kleurkeur Groen, mede ontwikkeld door de Vlinderstichting, richt zich op:
- Ecologisch beheer van bermen en groenstroken
- Vakbekwaamheid en opleiding van medewerkers

Tijdens de hercertificeringsaudit in 2024 werden geen afwijkingen geconstateerd. Het certificaat is opnieuw voor drie jaar verlengd.

SNL-beheercyclus
Vanwege de actualisatie van het Programma van Eisen voor de SNL-certificering, hebben we ons Kwaliteitshandboek SNL Beheercyclus eind 2023 herzien en voorgelegd aan de SNL Certificeringscommissie.
Na verwerking van enkele onduidelijkheden in 2023, werd het handboek begin 2024 goedgekeurd. Dit resulteerde in een vernieuwd SNL-certificaat voor natuurbeheer, geldig voor meer dan 200 hectare.

Sinds eind 2024 worden interne audits uitgevoerd door de KAM-coördinator.

Goede Doelen Organisatie
Als Goede Doelen Organisatie hechten wij veel waarde aan transparantie en zorgvuldigheid in het beheer van donaties en andere inkomsten. Daarom zijn wij aangesloten bij Goede Doelen Nederland en volgen wij de Erkenningsregeling Goede Doelen 2016.
Wij leggen verantwoording af via:
Ons jaarverslag en jaaroverzicht
De tweejaarlijkse impactmeting door LandschappenNL (nieuwe resultaten beschikbaar in 2025)

Erkenningsregeling en keurmerk
Sinds 1 januari 2016 geldt de Erkenningsregeling Goede Doelen, met vernieuwde normen en gemoderniseerd toezicht. Wij voldoen aan deze normen en mogen daarom het CBF Erkend Goed Doel-keurmerk voeren.
- CBF-keurmerk: Alleen organisaties die aantoonbaar betrouwbaar en transparant zijn, ontvangen dit keurmerk.

In 2023 vond een volledige hertoetsing plaats door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). De uitkomst was positief. De Raad van Toezicht (RvT) heeft de door het CBF gesignaleerde aandachtspunten voor governance opgepakt en

geïmplementeerd. De volgende hertoetsing wordt verwacht in 2026.

Overige richtlijnen

SBF Code voor Goed Bestuur
Wij onderschrijven de principes van de SBF Code voor Goed Bestuur, ontwikkeld door de Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie (SBF). Deze code stelt uniforme standaarden voor goed bestuur binnen de filantropische sector.

Richtlijn 650
Onze jaarrekening wordt opgesteld volgens Richtlijn 650, onderdeel van de richtlijnen voor jaarverslaggeving van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

- Controle: De jaarrekening wordt gecontroleerd door een Register Accountant.
- Publicatie: De jaarrekening wordt gepubliceerd op onze website.

ANBI-status
Wij hebben de ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling), wat betekent dat:
- Minstens 90% van onze activiteiten in het algemeen belang zijn.
- Donateurs belastingvoordeel kunnen krijgen op hun giften (zowel eenmalig als periodiek).
- Wij geen erf- of schenkbelasting betalen over ontvangen nalatenschappen en schenkingen.

De ANBI-registratie staat vermeld op onze website.

Communicatie met belanghebbenden

Dialoog en betrokkenheid met belanghebbenden
Wij streven naar een open dialoog met al onze belanghebbenden, waaronder:
- Vrijwilligers en medewerkers
- Beschermers, schenkers en donateurs
- Relaties, bedrijven en vrienden
- Overheden en semioverheden
- Particulieren, natuur- en milieuorganisaties
- Agrariërs en hun organisaties
- Andere betrokkenen

Wij hechten veel waarde aan transparantie en verantwoording. Dit doen we onder andere via een helder jaarverslag en jaarrekening, gericht op onze subsidiegevers, donateurs, Beschermers, sponsors en BedrijfsVrienden. Daarnaast publiceren we op onze website een publieksjaarverslag.
Ons bestuurlijk en ambtelijk overleg met de provincie Noord-Holland en andere overheden vindt frequent plaats.

Communicatie en bereikbaarheid
Naast het jaarverslag en de publieksversie daarvan informeren wij mensen via:
- Onze website
- Een kwartaalmagazine voor Beschermers en donateurs
- Onze Front Office in Heiloo, bereikbaar op kantoordagen
- Telefoon en e-mail: jaarlijks beantwoorden we honderden vragen van natuurliefhebbers, recreanten en omwonenden

Wanneer relevant, betrekken we onze achterban actief in politieke besluitvormingsprocessen. Voorbeelden hiervan zijn:
- Regionale Energie Transitie (2021): Ruimtelijke inpassing van zonne- en windenergie
- Beschermde Landschappen : Lobby tegen versoepeling van regelgeving
- Aanlanding van stroomkabels uit zee: Pleiten voor zorgvuldige locatiekeuze

Publieke zichtbaarheid en fondsenwerving
Wij zoeken regelmatig de publiciteit via:
- Persberichten en interviews
- Een digitale nieuwsbrief (12x per jaar) met 60.400 abonnees

Voor grote gevers organiseren wij jaarlijks een “Grote geversdag”, waarbij zij op een bijzondere locatie in de natuur worden geïnformeerd over onze resultaten.
Daarnaast nodigen we donateurs regelmatig uit om met eigen ogen te zien hoe hun bijdrage wordt besteed. Dit wordt zeer gewaardeerd. Een mooi voorbeeld hiervan was in 2024, toen giftgevers aan de nieuwe excursieboot en aan de grondaankoop werden uitgenodigd voor een tocht door het Ilperveld.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Duurzaamheid als kernwaarde
Duurzaamheid staat centraal in al onze activiteiten en is een belangrijke interne doelstelling in ons Meerjarenbeleidsplan 2022-2026.

Duurzaamheidsinitiatieven in 2024
In 2024 hebben we verdere stappen gezet in de verduurzaming van onze organisatie:
- Wagenpark verder geëlektrificeerd
- Teruglevering van zonne-energie aan het net gerealiseerd
- Duurzame excursieboot in gebruik genomen
- Voorbereidingen gestart voor certificering CO_2-Prestatieladder trede 3 in 2025
- Ons doel is om halverwege 2025 gecertificeerd te zijn voor de CO_2-Prestatieladder op trede 3.
- Voorbereidingen getroffen voor certificering Prestatieladder Socialer Ondernemen

Duurzaam kantoorgebruik
Enkele jaren geleden hebben wij ons volledig vernieuwde en verduurzaamde kantoorpand in gebruik genomen. Dit pand is nagenoeg klimaatneutraal.
- Cloud-based werken: We werken vrijwel volledig in "the cloud" en zijn nagenoeg papierloos.
- Duurzame energieopwekking: We wekken zoveel mogelijk elektriciteit zelf op met zonnepanelen:
    - Heiloo: 256 panelen
    - Ilperveld: 600 panelen
    - Busch & Dam: 85 panelen
- Aanvullende duurzame energie: Wat we niet zelf opwekken, betrekken we van een duurzame energieleverancier.

Daarnaast blijven we alle kantoorlocaties en gebouwen verder verduurzamen.

Meerjarenplan Duurzaamheid 2025-2027
Naar aanleiding van de Groenkeur-audit in 2024 hebben we onze doelstellingen op het gebied van klimaat, milieu, biodiversiteit, circulariteit en mens vastgelegd in ons Meerjarenplan Duurzaamheid 2025-2027.

Belangrijke doelstellingen hierin zijn:
- Certificering CO_2-Prestatieladder trede 3 in 2025
- Certificering Prestatieladder Sociaal Ondernemen
- Gebruik van HVO-100 (duurzame brandstof)
- Onderzoek naar biologische smeermiddelen en afbreekbaar bosmaaierdraad
- Efficiënter verwerken van afvalstromen

Dit plan is gepubliceerd op onze website.

Inclusief ondernemen en sociaal werkgeverschap

Leerwerkplekken voor jongeren
Onze Groenploeg biedt leerwerkplekken aan zes jongvolwassenen uit het doelgroepregister. Zij krijgen een driejarige opleiding waarin ze het vak leren en een salaris verdienen.

Erkend leer-werkbedrijf
Als Aequor-erkend leer-werkbedrijf bieden wij stagiairs van praktijkschool tot hbo-niveau een passende stageplek.

Sociale postbezorging
Onze postbezorging wordt uitgevoerd door een organisatie die werkt met mensen uit het doelgroepregister en heeft de hoogste trede (trede 3) behaald op de Prestatieladder Socialer Ondernemen.

Jaarrekening

Nieuwe Excursieboot de Roerdomp in het Ilperveld / Foto: Emiro Smolders

Jaarrekening 2024

Stichting Landschap Noord-Holland

Jaarrekening

Jaarrekening

Balans per 31 december 2024
Staat van baten en lasten over 2024
Bestemming resultaat
Kasstroomoverzicht

Toelichting algemeen
Toelichting op de balans
Toelichting op de staat van baten en lasten

Overige gegevens

Controleverklaring

Balans per 31 december 2024 (na resultaatbestemming)

ACTIVA (*1000)		31-12-2024 €		31-12-2023 €
Immateriële vaste activa		34		34
Materiële vaste activa		4.739		4.589
Financiële vaste activa		193		15
		4.966		4.638
Voorraden	2		4	
Vorderingen en overlopende activa	11.159		8.175	
Liquide middelen	2.567		8.466	
		13.728		16.645
Totaal		18.694		21.283

PASSIVA (*1000)				
Reserves en fondsen				
- reserves				
continuïteitsreserve	602		4.527	
bestemmingsreserve	6.735		6.556	
		7.337		11.083
- fondsen				
bestemmingsfondsen		2.831		3.007
		10.168		14.090
Voorzieningen		249		36
Langlopende schulden		1.803		165
Kortlopende schulden		6.474		6.992
Totaal		18.694		21.283

Staat van baten en lasten over 2024

BATEN (*1000)	Werkelijk 2024 €	Begroot 2024 €	Werkelijk 2023 €
- Baten van particulieren	3.146	1.401	2.369
- Baten van bedrijven	77	50	624
- Baten van loterijorganisaties	1.125	1.125	1.125
- Baten van subsidies van overheden	3.887	3.301	3.758
- Baten van andere organisaties zonder winststreven	1.340	706	211
	9.575	6.583	8.087
- Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	7.533	5.210	5.446
- Inkomsten beheer eigen terreinen	887	954	893
- Overige baten	746	482	285
Som van de baten	**18.741**	**13.229**	**14.711**

LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
- Duurzaam beheer	16.291		10.389		12.053
- VGG schikking	3.543				
- Maatschappelijke verankering	1.016		595		913
		20.850		10.984		12.966
Wervingskosten		309		725		265
Kosten beheer en administratie		1.504		1.325		1.519
Som van de lasten		**22.663**		**13.034**		**14.750**
Saldo voor buitengewone last en vennootschapsbelasting		**3.922-**		**195**		**39-**
Vennootschapsbelasting		-		-		65-
Saldo van baten en lasten		**3.922-**		**195**		**26**

Bestemming van saldo van baten en lasten

(*1000)	€
Onttrekking aan de continuïteitsreserve agv VGG schikking	3.543
Restant onttrekking aan de continuïteitsreserve	382
Per saldo toevoeging aan de bestemmingsreserves	224-
Per saldo onttrekking aan de bestemmingsfondsen	221
	3.922

Kasstroomoverzicht

Kasstroom uit operationele activiteiten

(*1000)	2024			2023		
		€			€	
Saldo van baten en lasten		3.922-			26	
Aanpassingen voor:						
Afschrijvingen		654			650	
Mutaties voorzieningen		213-			898-	
Mutaties werkkapitaal:						
- afname / toename voorraad	2			1		
- afname / toename vorderingen	2.984-			510-		
- afname / toename kortlopende schulden	518-			1.697		
		3.500-			1.188	
Kasstroom uit operationele activiteiten			*6.981-*			*966*
Kasstroom uit investeringsactiviteiten						
Investeringen in immateriële vaste activa		17-			-	
Investeringen in materiële vaste activa		788-			1.648-	
Investeringen in financiële vaste activa		184			-	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			*621-*			*1.648-*
Kasstroom uit financieringsactiviteiten						
Afname / Toename langlopende schulden		1.638			11-	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			*1.638*			*11-*
NETTO KASSTROOM			5.964-			693-

(*1000)	2024	2023
Saldo liquide middelen per 1 januari	8.466	9.159
Saldo liquide middelen per 31 december	2.567	8.466
	5.899-	693-

Toelichting Algemeen

Algemeen

De stichting Landschap Noord Holland is statutair gevestigd te Heiloo, Schuine Hondsbosschelaan 45a, 1851 HN.
Ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer: 37073325

De jaarrekening is ingericht volgens de Richtlijn Fondsenwervende instellingen (RJ 650), uitgevaardigd door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Alle in de toelichting vermelde bedragen zijn een veelvoud van € 1.000.

Vergelijking met voorgaand jaar
De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Bijzondere posten
Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Schattingen
Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van Stichting Landschap Noord-Holland zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.
Het al dan niet opnemen van een voorziening in verband met de VGG-procedure is in belangrijke mate onderhevig aan oordelen en schattingen, welke zijn toegelicht onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Continuïteit
Deze jaarrekening is opgesteld uitgaand van de continuïteitsveronderstelling.

Bijzondere posten

In 2024 is een geschil wat liep tussen de Stichting samen met andere Terrein Beherende Organisaties ('TBO's') en Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters (‘VGG’) tot een schikking gekomen. Gezien de omvang van de bedragen van de schikking zijn deze als zelfstandig benoemde posten opgenomen in de resultatenrekening en in de balans.

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van de schikking totaal circa € 77 miljoen storten in een door de VGG op te richten Fonds. Met de middelen in het Fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen.
Er zal een jaarlijkse accountantscontrole plaatsvinden op de besteding van de middelen van het Fonds. Daarbij zal door de accountant worden gtoetst of het Fonds de haar beschikbare middelen heeft besteed conform de statutaire doelstellingen van het Fonds. In de statuten van het Fonds is geborgd dat bestedingen van het Fonds ten goede komen aan de natuur. Deze statutaire doelstelling is dor de VGG in samenspraak met de TBO's opgesteld en kan alleen na overleg met de TBO's worden gewijzigd.

Grondslagen voor waardering activa en passiva
Voor zover niet anders vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde dan wel op basis van de aanschafwaarde.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.
De liniaire afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur van 3 - 5 jaar.
De immateriële vaste activa worden aangehouden als zijnde benodigd voor de bedrijfsvoering.

Materiële vaste activa
Indien belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwachte gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk onderkend en afgeschreven.

Natuurgebieden, verpachte gebieden en opstallen
Gezien het bijzondere karakter van de activa natuurgebieden en daarop gelegen opstallen, worden verwervingen geheel afgeschreven naar nihil. We stoten deze gebieden en opstallen namelijk in principe niet meer af. Bovendien hebben de gebieden en opstallen in hun totaliteit geen of zelfs een negatieve opbrengstwaarde. Dat laatste omdat weliswaar in een aantal gevallen pacht of huur in rekening wordt gebracht, maar dat de daarmee verkregen baten niet opwegen tegen de onderhoudslasten.
Ook natuurgebieden en eventuelebijbehorende opstallen, verkregen uit erfstellingen en legaten, worden op nihil gewaardeerd.
Opstallen die door de stichting worden herbestemd in bedrijfseconomische zin leiden tot gedeeltelijke activering van de gemaakte kosten die met deze investering gemoeid zijn.

Gebouwen, machines en installaties en overige materiële vaste activa
De minimum investeringsgrens van activa betreft een aanschafwaarde van € 5, voor zover niet gedekt uit projectbijdragen en/of projectsubsidies en worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van te verwachten gebruiksduur.
Voor de afschrijvingen worden de volgende termijnen in acht genomen

gebouwen	10, 15 of 25 jaar
inventaris	3, 5 of 10 jaar
vervoermiddelen	2, 5, 8 of 10 jaar
data- en telecommunicatie	3 of 5 jaar
verbouwingen	6 of 10 jaar
machines (incl. boten en tractoren)	3, 5, 10 of 20 jaar
overige bedrijfsmiddelen	3 jaar

In het geval dat investeringen zijn gefinancierd uit een speciale inzamelingsactie worden de baten uit de inzamelingsactie verwerkt in de staat van baten en lasten en wordt de investering geactiveerd onder de materiële vaste activa. De baten verkregen uit de inzamelingsactie worden via de bestemming van het saldo van baten en lasten toegevoegd aan een bestemmingsfonds. Uit het bestemmingsfonds valt jaarlijks via de bestemming van het saldo van baten en lasten een bedrag vrij naar rato van de afschrijvingen op het materieel vast actief ten gunste van de overige reserves.
De materiële vaste activa worden aangehouden als zijnde benodigd voor de bedrijfsvoering in het geval van inventaris en data-en telecommunicatie. De overige onderdelen worden aangehouden als zijnde benodigd in het kader van de doelstelling.

Financiële vaste activa
(Afgekochte) landinrichtingsrente wordt geactiveerd tegen de afkoopsom of restwaarde, verminderd met lineaire afschrijving op basis van te verwachten gebruiksduur en verminderd met eventuele subsidies ter zake.

Voorraden
Voorraden worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs. De verwerking van voorraden vindt plaats tegen het 'First in - First out' principe. Een eventuele voorziening voor incourantheid wordt hierop in mindering gebracht.

Onderhanden projecten
De projectopbrengsten en projectkosten uit hoofde van de onderhanden projecten worden verwerkt als baten en lasten in de staat van baten en lasten naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum ('percentage of completion-methode')
Verwachte verliezen op het onderhanden project worden onmiddellijk in de winst-en verliesrekening als last verwerkt. De mate waarin het onderhanden project is gerealiseerd, wordt bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten.
Voor projecten waarvoor overheidssubsidie wordt verkregen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden bij het niet besteden van de subsidie overeenkomstig de subsidievoorwaarden, worden baten verantwoord bij het aangaan van een verplichting tot besteding overeenkomstig de subsidievoorwaarden. Voor projecten waarvoor een subsidie wordt verkregen zonder terugbetalingsverplichting, worden de baten verwerkt in het jaar van toekenning. Deze verwerkingswijze is bepalend voor de onderhanden werkpositie voor die projecten.

Vorderingen en overlopende activa
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en na de eerste verwerking tegen de geamotiseerde kostprijs. Overlopende activa worden gewaardeerd op kostprijs, een eventuele voorziening voor mogelijke oninbaarheid wordt hierop in mindering gebracht.

Vennootschapsbelasting
De belasting wordt gebaseerd op de bruto winst behaald bij die activiteiten die kwalificeren onder de criteria voor vennootschapsbelastingplicht met inachtneming van de permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening enerzijds en volgens de fiscale winstberekening anderzijds. De berekening vindt plaats tegen het actuele belastingtarief.

Reserves en Fondsen

Continuïteitsreserve
De continuïteitsreserve is opgenomen om de risico's op korte en middellange termijn af te dekken
Het streefniveau van de continuïteitsreserve is € 2.500 .

Bestemmingsreserves doelbesteding
De omvang van deze reserve wordt bepaald door de door het bestuur specifiek benoemde en door de Raad van Toezicht goedgekeurde maar nog niet geëffectueerde onttrekkingen passend binnen de doelstelling van de organisatie.
Tenzij anders aangegeven gebeuren onttrekkingen projectmatig en toevoegingen uit een batig saldo in het boekjaar.
De bestemmingsreserve betreft geen verplichting.

Guurtje Koster grond- aankoopreserve
Nalatenschap, op naam gesteld in gelijknamig fonds, bestemd voor de aankoop van natuurterreinen. Aanvulling op deze reserve wordt gevormd uit inkomsten op verpachting gronden uit gelijknamige nalatenschap.
Onderzoek en nestbescherming Tapuit
Reserve gevormd om toekomstige effecten van de ontwikkeling van de Tapuit te volgen, monitoren en beïnvloeden.
Cultuurhistorische elementen
Reserve gevormd voor de instandhouding en co- financiering van projecten op het gebied van cultuur-historisch erfgoed.
Soortenbeheer
Reserve gevormd om toekomstige effecten van de ontwikkeling biodiversiteit te volgen, monitoren en beinvloeden.
Innovatie
Reserve gevormd om in te spelen op ontwikkelingen gericht op duurzaamheid te volgen, monitoren en beinvloeden.
Communicatie & Educatie
Reserve gevormd om externe communicatie en educatie binnen de kaders de doelstelling van de stichting te vergroten.
Aankoop natuurterreinen en gebiedontwikkeling
Reserve gevormd voor aankoop- ontwikkeling van nieuwe- en bestaande natuurterreinen (in eigendom).
Terreinbeheer (non-cyclisch)
Reserve gevormd gevormd om lasten gelijkmatig te verdelen over een periode van vijf boekjaren. De toevoegingen worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van het beheer en de periode die tussen werkzaamheden voor dit beheer verloopt.
Groot- onderhoud vastgoed
Reserve gevormd gevormd om lasten gelijkmatig te verdelen over een periode van vijf boekjaren. De toevoegingen worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van het beheer en de periode die tussen werkzaamheden voor dit onderhoud verloopt.

Bestemmingsreserve beheer gebieden
Voor het beheer van specifieke gebieden geldt een onderhoudsverplichting. Om aan deze verplichting te voldoen zijn beheergelden ontvangen van gemeenten en provincie. Deze onderhoudsverplichting is gefinancieerd voor een specifieke looptijd van gemiddeld 25 jaar.

Bestemmingsfondsen
Bestemmingsfondsen (door derden bepaald) wordt gevormd door giften die zijn ontvangen naar aanleiding van acties onder de beschermers met een specifiek doel en door een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd de best geschatte bedragen noodzakelijk om de verplichtingen af te wikkelen.

Voorziening jubileumuitkeringen
Deze voorziening jubileum uitkeringen betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen.
De voorziening betreft een contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening langdurig zieke medewerkers
Deze voorziening voor langdurig zieke medewerkers betreft een voorziening voor per balansdatum bestaande verplichtingen tot het doorbetalen van beloningen aan langdurig zieke medewerkers.

Langlopende schulden
Ter realisatie herbestemming Juffershuis te Vogelenzang heeft Stichting Landschap Noord-Holland een langlopende financiering afgesloten bij het Restauratiefonds en Grondfonds. Het Juffershuis is ter zekerheidstelling verpand.
De aflossingsverplichtingen korter dan een jaar worden gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Grondslagen voor waardering baten en lasten
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Baten
Bijdragen van beschermers hebben betrekking op een kalenderjaar. Nieuwe beschermers die zich voor 1 september aanmelden, worden geacht het gehele lopende kalenderjaar beschermer te zijn. Nieuwe aanmeldingen na 1 september worden beschouwd als vooruit ontvangen voor het komende kalenderjaar.

De baten uit nalatenschappen worden verwerkt in het verslagjaar waarin de akte van verdeling, dan wel als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording is ontvangen. Tevens worden uitbatelingen in de vorm van voorschotten in het verslagjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen verwerkt.

Voor projecten waarvoor overheidssubsidie wordt verkregen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden bij het niet besteden van de subsidie overeenkomstig de subsidievoorwaarden, worden baten verantwoord bij het aangaan van een verplichting tot besteding overeenkomstig de subsidievoorwaarden. Voor projecten waarvoor een subsidie wordt verkregen zonder terugbetalingsverplichting, worden de baten verwerkt in het jaar van toekenning.

Onder giften worden van derden verkregen middelen verstaan, welke door de Stichting om niet zijn verkregen en die een incidenteel karakter hebben. Indien aanwending van de verkregen middelen is verbonden aan nadere voorwaarden, wordt in de balans een bestemmingsfonds opgenomen ter hoogte van het uit deze voorwaarden voortvloeiende bedrag.

Baten uit loterijorganisaties worden verantwoord in het boekjaar waarin sprake is van een onvoorwaardelijke vordering en de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten
Kosten zijn zo direct mogelijk toegerekend aan de onderdelen van de doelstellingen, werving baten en beheer en administratie.

Kostprijs
De kostprijs bestaat uit alle direct aan de baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten gerelateerde kosten met een opslag voor algemene kosten.

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

De stichting is aangesloten bij het bedrijfspensioenfonds BPL (Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw). Deelname aan het BPL is verplicht gesteld in de Raam-CAO Bos en Natuur waaronder stichting Landschap Noord-Holland valt.
De opbouw van de pensioenaanspraken wordt steeds in het betreffende kalenderjaar afgefinancierd door middel van (tenminste) kostendekkende premiebetalingen. De pensioenregeling is een middelloonregeling met- voor zowel actieve als inactieve deelnemers - voorwaardelijke toeslagverlening. De toeslagverlening is afhankelijk van het beleggingsrendement.
De jaarlijke opbouw van de pensioenaanspraken in 2024 was 1,788% van het pensioengevend salaris dat is gebaseerd op het brutoloon minus een franchise (ad. € 15.816). Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op € 71.628.

De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds op basis van de dekkingsgraad en de verwachte rendementen.
Voor werknemers met een pensioengevend salaris boven het maximum van € 71.628 is de excedent regeling van het Nationale Nederlanden van toepassing (tot maximaal € 125.000).
De dekkingsgraad van het BPL bedraagt per 31 december 2024 volgens opgave van het fonds 115,2%, de beleidsdekkingsgraad (dat is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste 12 maanden) is 117,6%.
De pensioenen zijn in januari 2024 met 4,2% verhoogd.

Kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de geldmiddelen die gedurende het boekjaar beschikbaar zijn gekomen en in het benutten van die geldmiddelen in hetzelfde boekjaar. Voorts is het kasstroomoverzicht opgesteld op basis van de indirecte methode, waarbij kasstromen uit hoofde van de interest zijn gerangschikt onder de kasstromen uit operationele activiteiten. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en de vlottende effecten.

Immateriële vaste activa

	Migratie-kosten ICT	Licenties	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari:	-	34	34
	-	34	34
Aanschaffingen	-	17	17
Desinvesteringen	-	-	-
Afschrijvingen	-	17	17
Stand per 31 december	-	34	34
Cumulatieve aanschaffingswaarde	78	631	709
Cumulatieve afschrijvingen en overige waarde-verminderingen per 31 december	78	597	- 675
Stand per 31 december	-	34	34

Materiële vaste activa

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Gebouwen, machines en installaties en overige materiële vaste activa	4.104	3.864
Vastgoedbeleggingen	-	620
Activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen	635	105
	4.739	4.589

Terreinen en gronden, natuurterreinen

Verwervingen boekjaar:	€
Berkmeer	2.382
Ontpachting Ilperveld	681
Bedijkte boezem	269
Draaiweid	211
Callantsoog	124
Nauernase Venen	8
Akersloot	7
	3.682

Financiering aankopen		
Afwaarderingssubsidie	2.298	
Subsidie pachtafkoopregeling	201	
Eigen bijdrage ten laste van bestemmingsfonds	846	
Eigen bijdrage ten laste van bestemmingsreserve	337	
		3.682
		-

Vervreemdingen boekjaar	€
Ruiling Bedijkte boezem	PM
Toevoeging aan bestemmingsfonds	-

Ultimo boekjaar heeft Landschap Noord-Holland 4.464 ha in eigendom.

Gebouwen, machines en installaties en overige materiële vaste activa

	Gebouwen	Machines en Installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari:	2.354	930	580	3.864
	2.354	930	580	3.864
Aanschaffingen	25	619	243	887
Desinvesteringen	-	10	-	10
Afschrijvingen	201	248	188	637
Stand per 31 december	2.178	1.291	635	4.104
Cumulatieve aanschaffingswaarde	4.051	2.900	1.907	8.858
Cumulatieve afschrijvingen en overige waarde-verminderingen per 31 december	1.873	1.609	1.272	- 4.754
Stand per 31 december	2.178	1.291	635	4.104

De overige materiële vaste activa bestaan uit kantoorinventaris, hardware, vervoermiddelen en overige bedrijfsmiddelen. Onder de machines en installaties vallen ook boten.

Vastgoedbeleggingen

	2024	2023
	€	€
Stand per 1 januari	620	-
Aanschaffingen	-	620
Desinvesteringen	620	
Stand per 31 december	-	620

Activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen

	2024	2023
	€	€
Stand per 1 januari	105	187
Aanschaffingen	635	-
Desinvesteringen	105	82
Afschrijvingen	-	-
Stand per 31 december	635	105

De activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen bestaan per eindejaar uit de voorbereidingen van een overkapping van de mestplaat bij de potstal in het Ilperveld (€15). Daarnaast is de in 2023 aangeschafte boerderij in Callantsoog, vanuit de vastgoedbeleggingen, toegevoegd aan de activa in ontwikkeling (€ 620). De excursieboot in het Ilperveld is in 2024 in gebruik genomen (€105), en overgegaan naar de machines en installaties.

Financiële vaste activa

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Afgekochte landinrichtingsrente	9	15
Verstrekte hypotheek	184	-
	193	15

Afgekochte landinrichtingsrente
In 2000 en 2005 is een jaarlijks verschuldigde landinrichtingsrente (of ruilverkavelingsrente) afgekocht. Het hiermee gemoeide bedrag wordt in het jaar lineair afgeschreven. Eventueel te ontvangen subsidies worden in mindering op de boekwaarde gebracht.

De projectsubsidie Rijk en provincie ultimo 2024 betreft de subsidie uit het project Betrekken bij Groen.

De omzetbelasting per eind 2023 bestond uit suppleties over de jaren 2018 tot en met 2022. Op de kosten die zijn gemaakt om de verhuur van Fort Zuidwijkermeer mogelijk te maken, wordt nu alsnog omzetbelasting teruggevraagd. Aangezien er geopteerd is voor belaste verhuur. Deze post is in 2024 volledig ontvangen.

Onderhanden projecten
Het saldo onderhanden projecten bestaat uit een debetsaldo van € 2.343 (2023 € 1.338) en een creditsaldo van € 3.476 (2023: € 3.908).

Het debetsaldo bestaat uit vooruitbetaalde kosten voor de projecten:
Eilanden Amstelmeer, wij en wadvogels (€ 545), SKNL Nauernase Venen (€ 291), N2000 Rimpelroosbestrijding Noordduinen (€ 275), SKNL uitvoering Eilandspolder deel 2 (€ 154), Realisatie Zandpolder 5 (€ 160), SKNL Inrichting Land De Wit (€ 136), SPUK Hydrologisch herstel IVOT & Westzaan (€ 104), VIPNL 12,5% landelijke coördinatie, comm en ondersteuning (€ 94) en Herinrichting Fort Zuidwijkermeer (€ 63), Realisatie Zandpolder 4 (€ 57).
Het restant van het debetsaldo bestaat uit meerdere projecten waarvoor kosten zijn vooruitbetaald. Het gaat hier om saldi lager dan € 45.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Continuïteitsreserve

	€
Stand per 1 januari	4.527
Toevoeging via resultaatbestemming	-
Onttrekking VGG claim	3.543
Onttrekking via resultaatbestemming	382
Stand per 31 december	602

Bestemmingsreserve

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Bestemmingsreserve doelbesteding	5.474	5.281
Bestemmingsreserve beheer gebieden	1.261	1.275
	6.735	6.556

Bestemmingsreserve beheer gebieden

Het verloop van deze post is als volgt:

Stand per 1 januari	Toevoeging	Onttrekking		Stand per 31 december
€	€	€		€
1.275	31	45	-	1.261

	€	€
Afgekochte landinrichtingsrente	393	
2006 ontvangen subsidie	196-	
		197
Cumulatieve afschrijvingen		182-
Stand per 1 januari		15
Afkopen / vermeerderingen		-
Afschrijvingen		6
Stand per 31 december		9

Verstrekte hypotheek

	2024	2023
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Toevoeging	189	-
	189	-
Aflossing	5	-
Stand per 31 december	184	-

De hypotheek is verstrekt op 18 juli 2024.
Het onderpand betreft een stolpboerderij met stalling, berging, schuren en erf.
De looptijd van deze hyptheek is 30 jaar en eindigt op 18 juli 2054.
Er wordt een rente berekend van 3,25% per jaar en deze wordt voldaan in maandelijkse termijnen.
Aflossing vindt plaats aan het einde van de looptijd. Tussentijdse vrijwillige (gedeeltelijke) afslossing van de hoofdsom door de schuldenaar is te allen tijde toegestaan.

Voorraden
De winkelvoorraad betreft artikelen ten behoeve van de directe verkoop in de webwinkel.

Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Beheersubsidie Rijk en Provincie	2.785	2.771
Debiteuren	885	1.157
Nalatenschappen	-	2
Aankoopsubsidie Provincie	3.352	484
Onderhanden projecten	2.343	1.155
Nationale Postcode Loterij	1.125	1.125
Projectsubsidie Rijk en provincie	122	283
Omzetbelasting	-	129
Overige vorderingen en vooruitbetaalde posten	547	1.069
	11.159	8.175

De activa worden aangehouden als zijnde benodigd voor directe aanwending in het kader van de doelstelling.

Met betrekking tot de beheersubsidie Rijk en Provincie betreft in 2024 het gehele bedrag € 2.785 het subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer, onderdeel Natuurbeheer. Over 2023 was hiervoor een vordering opgenomen van € 2.771.

Nalatenschappen zijn per ultimo boekjaar verwerkt wanneer de akte van verdeling, dan wel als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording is ontvangen. Per eindejaar voldeed geen van de aangemelde nalatenschappen aan deze norm. Dat betekent dat de vordering vanuit nalatenschappen per jaareinde op nihil is gesteld.

De aankoopsubsidie betreft de geschatte toewijzing voor diverse in 2024 en in eerdere jaren aangekochte percelen.
Het gaat met name om de subsidie in het kader van de functieverandering van een agrarische bestemming naar natuur.
De aankopen in Berkmeer (€ 1.890), Callantsoog (€ 610), Bedijkte boezem (€ 201), maken het grootste deel uit van deze post.

In 2025 ontvangen we via LandschappenNL een bijdrage uit de Loterijkomsten uit 2024.

Bestemmingsreserve doelbesteding

Het verloop van deze post is als volgt:

	Stand per 1 januari	Toevoeging	Onttrekking		Stand per 31 december
	€	€	€		€
Guurtje Koster grond- aankoopreserve	1.364	165	167		1.362
Onderzoek en nestbescherming Tapuit in de duinen	6				6
Project huis Leyduin	25		6		19
Biodiversiteitsherstel Fortenvrijwilligers	1		1		-
Cultuurhistorische elementen	100		33		67
Soortenbeheer	118		11		107
Innovatie	71				71
Communicatie en educatie	380		33		347
Aankoop natuurterreinen en gebiedontwikkeling	2.197	659	416		2.440
Terreinbeheer (non-cyclisch)	166	300	307		159
Groot- onderhoud vastgoed	353	122	76		399
Nalatenschappen, nader te labelen	445	1.294	1.282		457
Beheer en monitoring Zandpolder	55	-	15		40
	5.281	2.540	2.347	-	5.474

Bestemmingsfonds (door derden bepaald)

Het bestemmingsfonds (door derden bepaald) wordt gevormd door giften die zijn ontvangen naar aanleiding van acties onder de beschermers met een specifiek doel en door een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij.

	Stand per 1 januari	Toevoeging	Onttrekking		Stand per 31 december
	€	€	€		€
Plan Rietzanger nabij Heiloo	38				38
Aankoop en inrichting natuurterreinen	1.763	779	846		1.696
Lezersactie Grondfonds inrichting Zandpolder	53	1	-		54
Grondfonds Revolving Nature Fund EgeriaDo	199	188	188		199
Strijkmolens	14	-	3		11
Vrienden van Leyduin	15	-	15		-
Razende Bol	17	-	-		17
Fonds Boerenlandvogels	100	19	14		105
Lezersactie excursieboot Eilandspolder	17	-	6		11
Herstelwerk Overvloedjes gift fam. Hund	3	-	3		-
Immelien Kramer fonds	89	-	-		89
Van der Laan-Bakker fonds	201	-	30		171
Ammerlaan-Beuken fonds	43	-	22		21
Jobotanfonds	21	10	8		23
Vijverduinfonds	20	20	40		-
Rietschermen Eendekooi van der Eng	17	-	1		16
Herstel tuin Huis Leyduin	140	54	194		-
Weilanden rond de Eendenkooi van der Eng	13	-	-		13
Beukenlaan Vinkenduin	73	-	11		62
Vossenraster Weijenbus en Vroonmeer	1	-	1		-
Excursieboot Ilperveld	57	40	-		97
Onderzoek en aanschaf waterlogger Landje van Geijsel	6	-	1		5
Brug Eendenkooi van der Eng	7	15	-		22
Vernieuwen weidemolen Ilperveld	20	-	1		19
Kerkemeertje Eilandspolder experience	8	-	4		4
Broedplaatsen	6	-	6		-
Peilverhoging Lage Hoek	66	-	43		23
Vissenbossen in het Amstelmeer	-	46	46		-
Overherstel Middelpolder	-	103	91		12
Aanschaf pomp fort K'IJK	-	5	-		5
Erfgoedfonds	-	23	-		23
Projectgelden communicatie Gebieden	-	40	-		40
Grondfonds Eilandspolder	-	55	-		55
	3.007	1.398	1.574	-	2.831

Voorzieningen

Voorzieningen

(*1000)	2024	2023
	€	€
Voorziening jubileumuitkeringen	27	24
Voorziening landurig zieke medewerkers	222	12
	249	36

Voorziening jubileumuitkeringen

	2024	2023
	€	€
Stand per 1 januari	24	31
Onttrekkingen boekjaar	-	7
	24	24
Dotatie voorziening	3	-
Stand per 31 december	27	24

Voorziening landurig zieke medewerkers

	2024	2023
	€	€
Stand per 1 januari	12	11
Onttrekkingen boekjaar	12	11
	-	-
Dotatie voorziening	222	12
Stand per 31 december	222	12

Schulden op de lange termijn

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Leningen	153	165
VGG schikking	1.650	
	1.803	165

VGG Schikking
Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van de schikking circa € 77 miljoen storten in een door de VGG op te richten Fonds. Met de middelen in het Fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen. In het boekjaar 2024 is reeds € 40 miljoen gestort. Per 31 december 2024 is derhalve nog € 37 miljoen te betalen. Het deel van de Stichting is € 1.542
De Tweede betaling ad € 37 miljoen wordt voorafgaand aan de betaling geïndexeerd met 'CPI alle huishoudens' tegen peildatum 1 januari 2023 met een maximum indexatie van 3,5% per jaar. De indexering wordt wordt jaarlijks bepaald en toegevoegd aan de schuld. Per 31 december 2024 is het indexeringsdeel voor de Stichting € 108.
De Tweede betaling moet uiterlijk 1 januari 2032 worden voldaan.

Leningen
Dit betreft een langlopende lening. Aflossing en rente op basis van annuiteiten.

	Lineaire lening Groenfonds 851.869.020	Annuïtaire lening Groenfonds 851.826.020	Annuïtaire lening Groenfonds 851.826.021	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari	150	21	5	176
Toevoeging boekjaar	-	-	-	-
	150	21	5	176
Aflossing boekjaar	11	1	-	12
	139	20	5	164
Aflossingsverplichting < 1 jaar	11	-	-	11
Stand per 31 december	128	20	5	153
Percentage rente 2024	2,80%	5,40%	5,40%	

De lineaire lening is aangegaan ter financiering van de restauratie Juffershuis te Vogelenzang. Tevens is dit object verpand t.b.v. deze lening. De looptijd van de lening bij het Groenfonds (851.869.020) is 10 jaar.
De looptijd van de leningen bij het Groenfonds (851.826.020 en 851.826.021) en van het Restauratiefonds zijn respectievelijk 30 jaar.
De lening van het Groenfonds (851.869.020) is gestart per 12-06-2017 en heeft nog een looptijd van 2,5 jaar.
De leningen van het Groenfonds (851.826.020 en 851.826.021) zijn gestart per 10-06-2015 en hebben nog een looptijd van 20 jaar.

Schulden op de korte termijn

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Crediteuren	310	1.472
Omzetbelasting	126	168
Vennootschapsbelasting	-	-
Pensioenpremies	149	138
Loonheffing en sociale verzekeringspremies	154	141
Onderhanden projecten	3.476	3.874
Vooruit ontvangen posten	1.054	151
Investeringssubsidies Rijk en Provincie	64	62
Vakantiegeld- en dagenreservering	457	414
Subsidie Landschapselementenregeling en soortenbescherming	76	62
Aflossingsverplichting < 1 jaar	11	11
Overige kortlopende schulden	597	499
	6.474	6.992

Vooruit ontvangen posten
Onder de vooruitontvangen posten per ultimo 2024 heeft een bedrag van bedrag van € 916 betrekking op 2 grote projecten, die in 2025 van start gaan.

Onderhanden projecten
Het saldo onderhanden projecten bestaat uit een debetsaldo van € 2.343 (2023 € 1.338) en een creditsaldo van € 3.476 (2023: € 3.908).

Het creditsaldo bestaat uit vooruit ontvangen bedragen vooor onder andere de projecten:
VIPNL Natte teelten (€ 743), VIPNL Veenmosteelt NH (€ 432), Ilperveld Versneld Natuurherstel Hydr Isolatie loonkosten (€ 365), VIPNL Greppelinfiltratie (€312), Programma Natuur 2022 (€ 512), IBP VP (€ 324), SMP Haarlem vleermuizen 2024-2026 (€ 147), Oeverherstel Ronde Hoep (€ 117), Aanleg Paddenscherm gemeente Velsen (€ 100), Natuurvriendelijke oevers Middelpolder (€ 97) en SMP Haarlem vogels (€ 89).

Niet in de balans opgenomen activa

Inzake de schikking VGG
Stichting onverhoopt in de toekomst toch nog subsidies en/of rente daarover moeten terugbetalen, dan kan zij onder bepaalde omstandigheden aanspraak maken op terugbetaling van (een deel van) het door de Stichting aan het Fonds betaalde bedrag.
Voor die situatie heeft het Fonds zekerheid gesteld aan de Stichting in de vorm van de toekomstige vestiging van een pandrecht ten behoeve van de Stichting voor maximaal € 1.542 plus indexering op grond van het CBS indexcijfer 'CPI alle huishoudens', reeks 2015=100.
Er geldt een maximale indexering van 3,5% per jaar.

Overig
Baten uit nalatenschappen worden verwerkt in het verslagjaar waarin de akte van verdeling, dan wel als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording is ontvangen.
Door het hanteren van deze alternatieve werkwijze is 1 nalatenschap afgerond in 2025, reeds bekend in 2024, niet opgenomen in 2024. In 2025 is er voor deze nalatenschap € 19 ontvangen.

Toelichting op de balans

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Het totaal van niet in de balans opgenomen verplichtingen betreffende de huur en leasecontracten bedraagt € 1.316.
Een bedrag van € 376 heeft betrekking op 2025, waarvan € 16 betrekking heeft op leasecontracten.
De leasecontracten hebben betrekking op de kopieerapparaten en lopen door tot 2028 (€ 14) en 2030 (€ 2).

De huurovereenkomsten hebben betrekking op de diverse locaties binnen de Stichting.

De centrale locatie in Heiloo, genaamd de "Plataan" loopt tot maart 2029, met een opzegtermijn van 24 maanden.
De verplichting gedurende de looptijd, rekening houdend met de opzegtermijn, bedraagt € 253.

Het huurcontract van het kantoor en de schuur van de Groenploeg in Uitgeest loopt vanaf juli 2023 tot en met juli 2033.
De gehele verplichting met betrekking tot dit huurcontract gedurende de looptijd is € 765. Hier is geen rekening gehouden met indexatie.

Het kantoor van het gebied Wadden & Duinen, genaamd de "Helderse Vallei"(onbepaalde tijd) heeft een opzegtermijn van 6 maanden.

De toegezegde projectsubsidies en de hieruit voortvloeide verplichtingen zijn niet in de balans verwerkt.

Toelichting op staat van baten en lasten

Baten van particulieren

	Werkelijk 2024	Begroot 2024	**Werkelijk 2023**
Bijdragen beschermers	1.037	1.030	931
Giften	752	305	498
Nalatenschappen	1.294	25	873
Inkomsten publieksactiviteiten	63	41	67
	3.146	**1.401**	**2.369**

Het aantal beschermers bedraagt ultimo boekjaar 2024 31.272 (2023: 31.542)
De gemiddelde bijdrage in 2024 bedraagt € 33,36, per beschermer (2022: € 29,55)

De ontvangen giften zijn samengesteld uit de opbrengsten die zijn ontvangen naar aanleiding van acties onder de beschermers met een specifiek doel en overige giften.

Stichting Landschap Noord-Holland heeft vanuit de nalatenschap van mevrouw Koster 43 ha. grond verkregen in 2018. De jaarlijkse pachtopbrengsten worden toegevoegd aan de "Guurtje Koster grond- aankoopreserve" (€ 118)

Baten van bedrijven

	Werkelijk 2024	Begroot 2024	**Werkelijk 2023**
	€	€	€
Projectbijdragen van derden	33	-	563
Bijdragen vrienden LNH	44	50	61
	77	**50**	**624**

Baten van loterijorganisaties

Sinds 1997 deelt het samenwerkingsverband De 12Landschappen als beneficïent in de opbrengsten uit de Nationale Postcode Loterij. De 12Landschappen verdeelt deze opbrengsten gelijkelijk over de twaalf provinciale landschappen en de Landschapsbeherende organisaties. In het verslagjaar is door Stichting Landschap Noord-Holland € 1.125 ontvangen (2023: € 1.125).

Baten van subsidies van overheden

Te begroten overheidsubsidies	**Werkelijk 2024**	Begroot 2024	**Werkelijk 2023**
	€	€	€
Exploitatiesubsidie Provincie Noord-Holland	608	530	708
Beheersubsidie/SNL	2.785	2.771	2.771
	3.393	3.301	3.479
Niet te begroten overheidsubsidies			
Subsidies van diverse overheden voor projecten	494		279
	494	-	279
	3.887	3.301	3.758

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten of diensten

	Werkelijk 2024	Begroot 2024	Werkelijk 2023
	€	€	€
Brutowinst	295-	403	50
Inkomsten beheer eigen terreinen	887	954	893
	592	1.357	943

Brutowinst

	Werkelijk 2024	Begroot 2024	Werkelijk 2023
	€	€	€
Netto-omzet	7.533	5.210	5.446
Wijzigingen in onderhanden projecten	-	-	-
Som der bedrijfsopbrengsten	7.533	5.210	5.446
Kostprijs omzet (inclusief lonen en salarissen)	7.828	4.807	5.396
Bruto bedrijfsresultaat	295-	403	50

Inkomsten beheer eigen terreinen

	Werkelijk 2024	Begroot 2024	Werkelijk 2023
	€	€	€
Huren en pachten	887	954	893
Beheervergoedingen van derden	-	-	-
	887	954	893

Overige baten

	Werkelijk 2024	Begroot 2024	Werkelijk 2023
	€	€	€
Overige baten	746	482	285
	746	482	285

Toelichting lastenverdeling

Lasten	Doelstelling: Duurzaam beheer	Doelstelling: Maatschappelijke verankering	Doelstelling: Eigen fondsenwerving	Doelstelling: Beheer en Administratie	Totaal 2024	Begroot 2024	Totaal 2023
	€	€	€	€	€	€	€
Aankopen en verwervingen	976	-	-	-	**976**	6	531
Uitbesteed werk	7.569	3	0	15	**7.587**	2.614	4.495
Publiciteit en communicatie	10	156	208	24	**398**	426	395
Personeelskosten	5.417	712	34	1.121	**7.284**	7.311	6.435
Huisvestingskosten	509	39	9	48	**604**	582	694
Kantoor- en ICT kosten	468	92	54	94	**709**	659	698
Afschrijving en rente	622	12	2	48	**683**	718	656
Machines en materiaalverbruik	409	0	0	13	**421**	311	366
Verzekeringen en belastingen	148	0	0	16	**165**	134	141
Overige kosten	163	3	1	126	**293**	273	338
	16.291	1.016	309	1.504	**19.120**	13.034	14.750

VGG schikking

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van de schikking circa € 77 miljoen storten in een door de VGG op te richten fonds. Met de middelen in het Fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen.

Gemiddeld aantal werknemers (FTE)

	2024	2023
Duurzaam beheer	25,1	22,1
Maatschappelijke verankering	6,6	8,0
Eigen fondsenwerving	2,5	1,4
Beheer en Administratie	10,1	10,3
Onderzoek en Advies	19,2	15,2
Groenploeg	27,8	26,2
Totaal	91,3	83,2

Personeelskosten

	Werkelijk 2024	Begroot 2024	Werkelijk 2023
	€	€	€
Lonen en salarissen	5.185		4.449
Sociale lasten	851		733
Pensioenlasten	675		594
Overige personeelskosten	573		659
	7.284	7.311	6.435

Vennootschapsbelasting

In het jaar 2023 is de voorziening vennootschapsbelasting ("Vpb") vrijgevallen die in de twee voorgaande jaren was opgebouwd. De reden voor de vrijval is dat er een meer nauwkeurige, beperktere groep met activiteiten is vastgesteld die onder de Vpb-plicht valt en dat de herrekening leidde tot een fiscaal verlies.
Er is, ook in 2024 geen Vpb vordering opgenomen, in afwachting van reactie van de belastingdienst op de aangifte.

Bezoldiging directie (bedragen in euro's)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld conform de volgende op de door Stichting van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT- maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor de Stichting is € 233.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. (resp. € 34.950. en € 23.300.)

De Stichting wordt geleid door een algemeen directeur. Deze is eindverantwoordelijk voor het beleid en de realisatie van de doelstellingen. De directie ontving hiervoor een beloning conform cao. In het kader van de toepassing van de WNT worden de gegevens openbaar gemaakt van de volgende functionarissen: (NB er zijn geen onverschuldigde bedragen)

Gegevens 2024

Naam	B. Rüter
Duur dienstverband 2024	1/1 - 31/12
Functie	Directeur
Dienstverband	onbepaalde looptijd 1 FTE
Dienstbetrekking:	ja
Bezoldiging	€
Beloning plus	
belastbare onkostenvergoedingen	115.867
Beloningen betaalbaar op termijn	19.077
Totaal bezoldiging	134.944
Individueel WNT-maximum	**233.000**

Gegevens 2023

Naam	B. Rüter	I. Miedema	M. Zuidema
Duur dienstverband 2023	1/5 - 31/12	1/1 - 30/4	1/1 - 30/4
Functie	Directeur	Interim directeur/	Interim directeur/
Dienstverband	onbepaalde looptijd 1 FTE	onbepaalde looptijd 0,76 FTE	onbepaalde looptijd 1 FTE
Dienstbetrekking:	ja	ja	ja
Bezoldiging	€	€	€
Beloning plus			
belastbare onkostenvergoedingen	71.429	23.504	42.685
Beloningen betaalbaar op termijn	11.756	2.844	8.083
Totaal bezoldiging	83.185	26.348	50.768
Individueel WNT-maximum	**149.685**	**55.719**	**73.315**

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Stichting mede de 'Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht' zoals onder andere vereist voor CBF erkenning.
Nadere toelichting staat in het Jaarverslag onder 3.7.2 Bezoldigingsbeleid Directie, Raad van Toezicht en medewerkers.

Bezoldiging Raad van Toezicht

De raad van Toezicht heeft zijn activiteiten onbezoldigd verricht.
Er zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt aan bestuurder en toezichthouders.

Gegevens 2024

Naam	L. Kohsiek	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Voorzitter
Naam	V. Dalm	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	R. Dral	Duur dienstverband	01/1 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	J. Huisman	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	L. Kohsiek	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	J. Propitius	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	F. Ruiten	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Lid

Gegevens 2023

Naam	R. Dral	Duur dienstverband	01/1 - 31/12
		Functie	Voorzitter
Naam	V. Dalm	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	J. Huisman	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	L. Kohsiek	Duur dienstverband	01/11 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	J. Propitius	Duur dienstverband	05/10 - 31/12
		Functie	Lid
Naam	R. van Riemsdijk	Duur dienstverband	01/01 - 04/10
		Functie	Lid
Naam	F. Ruiten	Duur dienstverband	01/01 - 31/12
		Functie	Lid

Toelichting op staat van baten en lasten

Doelbestedingspercentage, kostenpercentage fondsenwerving en kostenpercentage beheer en administratie

	Werkelijk 2024	Begroot 2024	**Werkelijk 2023**
Bestedingen aan doelstellingen / totale baten	111,3%	83,0%	88,1%
Bestedingen aan doelstellingen / totale lasten	92,0%	84,3%	87,9%
Kosten eigen fondsenwerving / baten eigen fondsenwerving	9,8%	5,5%	11,2%
Kosten beheer en administratie / totale lasten	6,6%	10,2%	10,3%
Wervingskosten / totale lasten	1,4%	5,6%	1,8%
Wervingskosten / totale baten	1,6%	5,5%	1,8%

Ondertekening:

Bestuur: Heiloo, juni 2025

Bas Rüter, directeur

Raad van Toezicht:

Luc Kohsiek, voorzitter :

Vera Dalm :

Rosemarijn Dral :

Jeroen Huisman :

Hanneke Propitius :

Fred Ruiten :

Overige gegevens

Controle verklaring van de onafhankelijke accountant
(Zie bijlage)

Icarusblauwtje / Foto: Peter van Graafeiland

Bijlagen

Overzicht Natuurterreinen

Oppervlakte eigen terreinen in eigendom of erfpacht in hectaren	totaal per 31-12-2024 (in hectare)
't Laeg	60,5243
Alkmaardermeer	121,1193
Alverna	12,8927
Amstelmeer	43,7470
Balgzand	759,0205
Balgzandpolder	9,1580
Batterij en Spaarnwouderveen	9,3584
Bedijkte boezem	9,9960
Bennebroekbos	9,1380
Benningbroek	13,5680
Bosje van Broekens	0,2298
Braakpolder / Maantjesland	20,4390
Buitenhuizerbraak	1,6800
De Koekoek	0,4300
De Laaik	2,1840
De Liede	2,8467
Duinen van de Noordkop	490,5900
Eendenkooi Oudesluis	32,3484
Eendenkooi Stokman	29,3364
Eendenkooi 't Zand	60,3421

Eendenkooi Van der Eng	18,6355
Egmond Binnen	4,8854
Eilandspolder	369,2440
Enge Wormer	3,5110
Fischer's Weid	1,4530
Fort Krommeniedijk	6,6180
Fort St. Aagtendijk	8,8655
Fort Veldhuis	8,9601
Fort Zuidwijkermeer	7,2620
Groene Driehoek Assum	8,5411
Harderwijk	3,8595
Heitje van Katham	7,8200
Het Die	133,1966
Huisduinerpolder	3,9070
Ilperveld	649,9755
Kerkepolder Wognum	13,9485
Kolk van Dussen	48,6484
Krengenbos	4,8185
Kronenburg	2,6385
Kruiszwin	34,3290
Lage Hoek	53,8965
Land van Ien / Schardam / Scharwoude	0,3760
Land van Koster	46,2445
Leekerlanden	6,4500
Lekermeer	2,3175
Leyduin	110,3792
Liniedijken	43,3800

Lunetten	3,6265
Mariëndal	61,2853
Marquette / Noorderveld	11,8715
Middelpolder	69,4505
Naaldenveld	13,4625
Natuurgebied Uithoorn	49,6893
Nauernase venen	16,6615
Nieuw Land van Stam	1,3911
Nollen Den Helder	17,0208
Nollenland Abbestede / Zandpolder	51,1425
Oosteinderpoel	32,7438
Oosterbos	19,3027
Oosterveld	56,1695
Opmeerder Wuiver	16,0745
Overige terreinen	3,8260
Overplaats	19,0790
Poelpolder	0,3340
Polder Westerveer	68,3715
Rietlandje Katwoude	0,6300
Ronde Hoep	165,3578
Rustenburg	6,5560
Sluisbraak	0,1540
Strengweg	1,8310
Suyderbraeck	1,8115
Terreinen Schoorl	1,2510
Twiskerandgebied	30,6919
Verbindingszone Zijpe	3,0735

Vogeleiland	5,4940
Waardkanaal	16,8015
Waterberging Draaiweid	11,9890
Waterberging Braakpolder Zuid	9,2605
Waterberging Opperdoes / De	8,5295
Waterberging Twisk / Oostermare	36,1964
Waterberging	12,7045
Waterberging	6,8970
Weelpolder	50,2399
Weideveld	20,5820
Weijenbus	110,8703
Wildrijk	17,2310
Zeerijdtsdijkje	37,6692
Zuiderveen	36,9272
Zuurvenspolder	4,7550
Holendrechterpolder	13,4610
Polder Berkmeer	39,6175
Waterberging Hensbroek	9,1715
Totaal in hectare	**4464,4**

Oppervlakte terreinen van derden in beheer bij LNH	**in ha per 31-12-2024**
d.m.v. pacht- c.q. gebruiksovereenkomsten	
Waardkanaal	15,3431
Waterberging Hensbroek	9,1715
Waterberging Braakpolder Zuid	7,615
Balgzand	24,8796
Wadden en Duinen	3,686
Wadden en Duinen	0,912
Liniedijken	1,339
Totaal	**62,94**
d.m.v. langjarige beheer opdrachten	
Gemeente Amsterdam - Bretten	99,22
Gemeente Beverwijk	65,83
Gemeente Zaanstad	222,01
Totaal	**387,06**

Hondskruid / Foto: Ronald van Wijk

WITh ACCOUNTANTS IN NON-PROFIT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Landschap Noord-Holland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting Landschap Noord-Holland te Heiloo gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Landschap Noord-Holland op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties' en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2024;
2. de staat van baten en lasten over 2024; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Landschap Noord-Holland zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Stationspark 1260
3364 DA Sliedrecht
Maanlander 14 K
3824 MP Amersfoort

T 088 - 0184 500
E info@withaccountants.nl
I www.withaccountants.nl
@withaccountants

IBAN NL12 RABO 0364 6842 40
KvK 28112484

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.
Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties' is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controle-werkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties' en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Was getekend te Sliedrecht, 20 juni 2025.

WITh Accountants B.V.
W.G. Oosterom MSc RA

www.landschapnoordholland.nl